

≡ provincie
Gelderland

Meer verbindingen

Cultuurbeleid Provincie Gelderland 2009-2012

beleven

koesteren
scheppen

Meer verbindingen

Cultuurbeleid Provincie Gelderland 2009-2012

Inhoud

	Voorwoord	3
	1. Meer verbindingen in 2009-2012 leeswijzer	4 6
	2. Cultuur: Voor een sociaal en duurzaam Gelderland	7
Scheppen	3. Scheppen	10
	<i>Beeldende kunst</i>	12
	<i>Podiumkunsten</i>	14
	<i>Letteren</i>	15
	<i>Film</i>	16
	<i>Financieel</i>	17
Koesteren	4. Koesteren	20
	<i>Samenhang</i>	22
	<i>Musea</i>	23
	<i>Geregistreerde musea</i>	24
	<i>Streekcultuur</i>	25
	<i>Geschiedenis</i>	25
	<i>Provinciale Kunstcollectie</i>	26
	<i>Financieel</i>	27
Beleven	5. Beleven	30
	<i>Cultuureducatie</i>	32
	<i>Amateurkunst</i>	34
	<i>Regionaal cultuurbeleid</i>	35
	<i>Festivals</i>	36
	<i>Noordrijn-Westfalen</i>	37
	<i>Financieel</i>	38
	6. Financieel Overzicht	41

Voorwoord

Cultuur verbindt

“Meer verbindingen.” Zo luidt de titel van dit beleidskader cultuur voor de periode 2009-2012. Het klinkt misschien niet zo origineel, na de vorige twee nota's ‘Verbindingen’. Maar het was geen gemakzucht of gebrek aan creativiteit dat leidde tot deze naam. Integendeel: het dekt precies de ambities van en de visie achter onze voorstellen: zoveel mogelijk mensen in contact brengen met kunst en cultuur, en de verschillende cultuurdisciplines onderling de kruisbestuiving laten zoeken. Meer van hetzelfde, maar dan in de betekenis van nog breder, dieper, hoger.

Het belang van cultuur laat zich moeilijk omschrijven, behalve als je het helemaal wegdenkt. Geen boeken meer, geen poëzie, geen muziek, geen schilderijen, geen dans, beeldhouwwerken, kunst langs de wegen. Het leven teruggebracht tot een kale puur economische essentie: leven om te werken, consumeren, produceren en te sterven. Met andere woorden: cultuur brengt het onderscheid aan tussen mens en dier.

Maar ook tussen mensen. Mensen met verschillende achtergronden, uit verschillende culturen. Dat maakt mensen nieuwsgierig, maar misschien ook kritisch. Cultuur verbindt, verleent identiteit, geeft herkenbaarheid. Dat maakt tegelijkertijd ook het onderscheid in groepen, subculturen, mogelijk.

Laat mensen kennis maken met cultuur, met de schoonheid van gedichten, met film, met de grote diversiteit aan muziek, van grunge tot klassiek. Laat mensen ook kennis maken met zichzelf, met hun eigen talenten, hun eigen vermogen om zich op een andere manier te uiten dan alleen verbaal. Maak mensen ook ontvankelijk voor de cultuur van anderen. Dan krijgen we rijkere mensen, een rijkere cultuur.

Het provinciale cultuurbeleid sluit aan bij dat van andere overheden en particulier initiatief. Het vult aan en vult zo

nodig op. We zoeken de samenwerking met Overijssel in het landsdeel oost. We blijven aanspreekbaar op een eigen Gelderse invulling.

De afgelopen jaren hebben wij fors geïnvesteerd in de cultuureducatie. Daar gaan we de komende jaren gewoon mee door, maar dan anders. Niet meer met kant-en-klare lespakketten, maar vanuit regionale coördinatiepunten. Vraaggericht en dichtbij, vanuit deskundigheid en betrokkenheid, aansluitend bij de lokale en regionale cultuur.

Diezelfde regionale cultuur willen we nog meer prikkelen, door het regionaal cultuurbeleid verder uit te breiden. We stimuleren de samenwerking tussen amateurs, liefhebbers en professionele kunstenaars.

We willen nog meer dwarsverbanden tussen de cultuurdisciplines, door bijvoorbeeld met een gps op zoek te gaan naar cultuurhistorie én hedendaagse kunst in het nieuwe park Lingezen. We schuwen niet het zoeken naar meer en nieuwe verbindingen tussen de wereld van de kunst en de cultuur en sectoren als ruimtelijke ordening, wegen en verkeer, economie en toerisme, ja zelfs de sport. We willen meer festivals: ontmoetingsplek bij uitstek voor kunstenaars, inwoners en voorbijgangers.

Onze samenleving zoekt naar samenhang, sociale cohesie. Ook daaraan kan kunst en cultuur een belangrijke bijdrage leveren. Geen “prachtwijken” zonder aandacht voor cultuur. En toch is kunst nooit alleen middel, de kunsten hebben op de eerste plaats een waarde die op zichzelf staat.

Investeren in kunst en cultuur is investeren in de samenleving. Het zijn vooral de kunstenaars en filosofen, die nieuwe perspectieven openen, verdere ontwikkeling van een samenleving mogelijk maken. Daarna pas komt de wetenschap, de techniek en de politiek. Op onze cultuur moeten we zuinig zijn, maar niet zuinig met investeren in cultuurbeleid. Dat doen wij dan ook niet; daarvan moge dit beleidskader getuigen.

Moet het altijd dan maar meer zijn? Om eerlijk te zijn: ja. Het culturele leven is geen stilstaand water, maar een rivier met zijstromen, stroomversnellingen, baaien. Zonder beweging gaat alles in het water dood. Zo houdt cultuur onze samenleving levend, vitaal, divers en uiteindelijk ook in stand.

Cultuur verbindt.
Steeds meer en beter.

Hans Esmeijer
Gedeputeerde voor Jeugd en gezin, zorg, welzijn en cultuur

1. Meer verbindingen in 2009-2012

*'De uitvoering van het cultuurbeleid zoals vastgelegd in de nota Verbindingen wordt onverminderd voortgezet (...)
Cultuureducatie is en blijft de basis voor het beleid en heeft de hoogste prioriteit'*
(Gelders Coalitieakkoord 2007-2011, p. 15)

Doorgaan op de ingeslagen weg

Verbindingen is sinds 2001 het centrale doel en motto van het Gelderse cultuurbeleid.

Het beleidskader dat nu voor u ligt bouwt voort op de gedachten en uitgangspunten die we sindsdien hebben vastgelegd. Met nieuwe projecten en nieuwe initiatieven leggen we *meer* verbindingen in 2009-2012. Dit beleidskader zorgt voor continuïteit. Met een heldere focus op de uitvoering werken we verder aan de drie doelen van *Verbindingen*: cultuurbereik, cultuurproductie en samenhang.

Eerst een korte terugblik.

2001-2004: missie

Verbindingenbeleid is vertrouwd. In 2001 stelden we voor het eerst een beleidskader onder deze naam vast. Hierin stimuleerden we cultuurproductie en cultuurbereik (cultuureducatie, amateurkunst en regionaal werken). Minstens zo belangrijk was de manier waarop wij inhoud gaven aan cultuurbeleid: samen met onze partners in het veld en samen met andere overheden.

We legden verbindingen tussen de verschillende kunst disciplines, tussen amateurs, vrijwilligers en professionals, tussen de stad en de regio. De derde peiler van het beleid was samenhang. De uitwerking van het beleid ging van start met het museumbeleid, en wel in de nota *Geheugensteun*. Deze nota stelden Provinciale Staten in 2003 vast. *Verbindingen 2001-2004* legde zo de grondslag voor het provinciale cultuurbeleid.

2005-2008: uitwerking

De volgende vier jaar stonden in het teken van het verder uitkristalliseren

van de doelen van *Verbindingen*. We hebben deelnotities voor beeldende kunst en de podiumkunsten opgesteld die we weer hebben verwerkt in *Meer Verbindingen 2009-2012*. De samenwerking op het erfgoedterrein werd verder aangescherpt. Relatief nieuwe onderdelen van ons beleid, zoals de amateurkunst en regionaal werken hebben we verder ingevuld. Net als in voorgaande jaren was educatie het speerpunt van ons beleid. Edu-Art *nieuwe stijl* kon de nieuwe taken uitvoeren. *Verbindingen 2005-2008* betekende een grote vooruitgang in de uitvoering van het beleid. Doelen werden concreter, monitoring en evaluatie kregen een vaste plek en met de gesubsidieerde instellingen maakten we heldere en afrekenbare afspraken. Verder hebben we de herijkingsoperatie ondersteuningsinstellingen afgerond.

2009-2012: uitvoering

In de komende jaren bouwen we voort op de basis die is gelegd. De doelen voor alle onderdelen van het cultuurbeleid zijn duidelijk. We hebben geen plannen voor nieuwe beleidsnotities. Ook de manier waarop de doelen worden uitgewerkt is grotendeels duidelijk: voor ons, voor het culturele veld en voor onze bestuurlijke partners. De komende jaren werken we aan de realisatie van concrete projecten: *uitvoering*. Na de *missie* en de *uitwerking* staat dus nu de *uitvoering* centraal. Dit doen we natuurlijk niet blindelings. Cultuur is altijd in beweging; cultuurbeleid dus ook. Daardoor zullen we onze koers soms moeten verleggen. Niet met nieuw beleid in nieuwe nota's, maar met nieuwe projecten. De structuur van ons beleid biedt hiervoor alle ruimte.

Meer Verbindingen bouwt voort op de twee voorgaande beleidskaders. Daarom kunnen wij nu volstaan met een beknopt beleidskader.

Accenten 2009-2012:

Trends in cultuur

Ontwikkelingen die zich in de voorgaande jaren aandienen, hebben zich doorgezet: Eén algemeen aanvaarde en gerespecteerde "hogere" cultuur bestaat niet meer. Het culturele spectrum is veelkleuriger dan ooit. Het gaat hierbij om de diversiteit van het aanbod én om de manier waarop mensen cultuur beleven. Langdurige lidmaatschappen van verenigingen worden steeds vaker vervuld voor tijdelijke verbanden. Vooral jongeren willen ruimte voor een persoonlijke invulling van cultuur. Zij vormen hun eigen culturele identiteit, soms binnen de bekende disciplines en structuren (verenigingen, organisaties), maar vaker nog daar buiten. Nieuwe media spelen hierbij een grote rol. De grenzen tussen de disciplines vervagen. Culturele *Cross-overs* zijn gemeengoed geworden. Een cultuurbeleid gericht op alleen de bekende structuren en de bekende disciplines (toneel, muziek, beeldhouwen) volstaat niet (meer). Er is steeds meer oog voor het economische belang van cultuur. Een stad zonder culturele voorzieningen wordt niet als een stad beleefd. En cultuur is – ook in de regio – een vast onderdeel van het toeristische aanbod. Hierdoor is ook de positie van de kunstenaar veranderd. Jonge kunstenaars spelen in op nieuwe mogelijkheden van de markt. Daardoor zijn ze minder gericht op overheidssubsidies. Dit betekent dat het onderscheid tussen culturele

disciplines en het onderscheid tussen gesubsidieerde kunst en commerciële kunst vervaagt.

De kunst komt van zijn voetstuk zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de kunst: cultuureducatie, PR en marketing zijn vanzelfsprekend. Kunstenaars ontlenen inspiratie aan het werken voor en met mensen. Dit zien wij in de grootstedelijke probleemwijken. *Community-art* zorgt er voor dat de *krachtwijken* ook *prachtwijken* worden!

Cultuurbeleid is een integraal beleid geworden. Cultuur als afzonderlijk domein maakt plaats voor een cultuurbeleving die steeds wisselende verbanden aangaat met andere sectoren. De raakvlakken met ruimtelijke kwaliteit, sociale samenhang, media en economie zijn onmiskenbaar.

In het volgende hoofdstuk werken wij dit verder uit.

Onze accenten

Het Coalitieakkoord is duidelijk: *cultuureducatie blijft de prioriteit van ons beleid*. Zo ontdekken mensen kunst en cultuur. Dat kan door zelf kunst te maken of door te kijken, te luisteren of te oordelen over kunst. Cultuureducatie richt zich op alle leeftijden. Cultuureducatie op de basisschool krijgt aandacht via Edu-Art.

Daarnaast krijgen sommige onderdelen in deze nota extra aandacht: Regionaal cultuurbeleid wordt in heel Gelderland ingevoerd, behalve in de vier grote steden. De samenhang van cultuur met jeugdbeleid, sociaal beleid en cultuurhistorie wordt versterkt. We ondersteunen amateurkunst op

verschillende manieren. Met regionale servicepunten, jeugdtheaterscholen en met het brede aanbod van de stichting Kunst en Cultuur Gelderland.

Ons beleid voor de beeldende kunst en voor de podiumkunsten is recent gewijzigd. Dit was onder meer nodig omdat het Rijk zijn beleid op deze onderdelen fundamenteel wijzigde. De (rijks-)Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving veranderde. Het budget dat tot 2009 bestemd was voor de provincie, wordt nu verdeeld over de grote steden. In Gelderland zijn dit Arnhem, Apeldoorn, Nijmegen en Ede. De culturele basisinfrastructuur van het Rijk heeft grote invloed op de positie van Gelderse gezelschappen. Wij volgen de resultaten van dit nieuwe beleid op de voet.

Het Actieplan cultuurbereik vervalt. Hiervoor in de plaats komt het Programmafonds Cultuurparticipatie,

met andere criteria en andere voorwaarden. Iedere bijdrage uit het programmafonds moet gematcht worden met een minstens even grote provinciale bijdrage.

Flexibel budget

Cultuur maakt als afzonderlijk domein plaats voor een andere cultuurbeleving: buiten de bestaande kaders en vaak onvoorspelbaar. Nieuwe initiatieven verdienen daarom een kans. Hiervoor hebben we een *flexibel budget* nodig. Tot 2009 ondersteunen wij eenmalige kunstprojecten met subsidies op grond van artikel 2 van de Subsidieregeling cultuur Gelderland. Veel aanvragen moesten we afwijzen. Hieruit blijkt dat het lastig is om vernieuwing, het onverwachte en het onvoorspelbare vast te leggen in vooraf uitgewerkte criteria. Dit onderdeel van de subsidieregeling wordt daarom met ingang van 2009 beëindigd. Hiervoor in de plaats komt

een *flexibel budget*. Een flexibel budget geeft meer mogelijkheden om snel in te spelen op onverwachte initiatieven en politieke wensen. Hierbij denken wij ook aan bijzondere *verbindingen*, bijvoorbeeld tussen de geïmproviseerde muziek en jazz.

Ook aanvragen voor festivals wezen we vaak af. Festivals zijn lang niet altijd gericht op ontwikkeling en vernieuwing (de criteria van de regeling). Hier komt bij dat festivals gebaat zijn bij een meerjarenperspectief in plaats van een eenmalige subsidie. Voor festivals hebben wij een afzonderlijk beleid (zie hoofdstuk 6). Met een flexibel budget kunnen wij ook snel en effectief bijdragen aan projecten waarvoor een te matchen bijdrage nodig is. Alleen al om de mogelijkheden van het nieuwe Programmafonds cultuurparticipatie optimaal te benutten, is zo'n budget onmisbaar.

Dit geldt ook voor andere Europese of rijksfondsen.

Subsidies uit het flexibel budget verlenen wij op grond van artikel 7 van de Subsidieregeling cultuur Gelderland. Het gaat dus om projecten die van groot belang zijn voor de cultuur in onze provincie.

Het flexibel budget bedraagt jaarlijks € 377.812,-

Culturele atlas van Gelderland

De culturele atlas geeft een overzicht van alle culturele voorzieningen per gemeente in Gelderland. Deze atlas wordt in 2009 geactualiseerd. De atlas zal in 2010 uitgebreid worden met een *culturele beleidskaart*: het gewenste aanbod van voorzieningen in Gelderland en de spreiding er van. De nieuwe beleidskaart geeft zo ook een beeld van de meest wezenlijke onderdelen van de Gelderse cultuur: *de Gelderse culturele canon*.

Leeswijzer

In dit hoofdstuk gaven wij aan wat de accenten zijn van ons beleid voor de komende jaren. Samenhang en samenwerking zijn hierin steeds terugkerende thema's. In hoofdstuk 2 gaan wij hier nader op in.

De volgende drie hoofdstukken met ieder hun eigen thema vormen de kern van dit beleidskader. We geven hierin aan wat wij in de periode 2009-2012 willen realiseren. In een schema aan het eind van elk hoofdstuk staan onze doelen, de beschikbare budgetten en de beoogde resultaten.

Hoofdstuk 3 heet Scheppen. Het gaat over de kunsten zelf en over de relatie tussen de kunst, de kunstenaar en het publiek. Hoofdstuk 4 heet Koesteren. Hierin staat onze zorg voor het erfgoed centraal, waar onder de musea, de geschiedenis, en de streekcultuur.

Hoofdstuk 5 heet Beleven. In dit hoofdstuk staan de initiatieven om het publiek te betrekken bij cultuur.

Amateurkunst, educatie en regionaal werken zijn belangrijke onderdelen.

Een financieel totaaloverzicht treft u aan in hoofdstuk 6.

Het beleidskader MeerVerbindingen 2009-2012 is een uitwerking van het Gelders Coalitieakkoord 2007-2011. Op verschillende plekken in dit beleidskader verwijzen wij hiernaar.

Kernwoorden in het Coalitieakkoord zijn de begrippen *samenhang, partnerschap* en *integraal werken*. Daarom geven wij aan waar cultuurbeleid samenhangt met andere onderdelen van het provinciale beleid. Dit doen wij met verwijzing naar trefwoorden onder aan de pagina. Meer informatie over de samenhangende beleidsterreinen kunt u vinden op www.gelderland.nl.

2. Cultuur: Voor een sociaal en duurzaam Gelderland

'Het zijn de mensen in de wijk, buurt, dorp, maar ook in het gezin, de school en de sportvereniging die door initiatief en verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor hun omgeving sociale samenhang praktisch inhoud geven... Cultuur en cultuurhistorie dragen in sterke mate bij aan de sociale samenhang en identiteitsvorming... Kunst en cultuur moeten bereikbaar zijn voor iedereen...'

(Gelders Coalitieakkoord 2007-2011, p. 9 en 14).

Het zijn de mensen...

Het Gelders Coalitieakkoord is duidelijk: het zijn de mensen die zorgen voor sociale samenhang. Zij werken aan een duurzaam Gelderland. Dat kan op verschillende manieren. Ook met cultuur.

De inwoners van Gelderland zijn de belangrijkste doelgroep voor de uitvoering van ons beleid. Zij geven vorm aan sociale samenhang. *Beleid* bepaalt niet de identiteit van onze provincie, maar de concretisering ervan door mensen, overal in Gelderland. Daarom willen we voor hen zichtbaar zijn.

De structuur van regionaal werken is alleen succesvol als culturele instellingen een plaats hebben in die structuur. Hier zorgen wij voor. Binnen het museumbeleid betrekken we de bezoeker in klantenpanels. Het culturele veld ontmoeten wij tijdens de cultuurdebatten in Lux, bij workshops en bij de jaarlijkse startbijeenkomst van het culturele seizoen. Binnen de coördinatiepunten cultuureducatie en de servicepunten amateurkunst ontmoeten wij de deskundigen die dicht bij de praktijk staan. Dit zijn zo maar wat voorbeelden.

Daarom zal er bij de uitvoering van ons beleid voortdurend aandacht zijn voor communicatie.

Communicatie betekent *laten zien* wat provinciaal cultuurbeleid inhoudt. Het betekent ook goed *luisteren* naar iedereen die zich betrokken voelt bij cultuur in Gelderland. Luisteren naar de mensen en instellingen die ons beleid al kennen, maar vooral ook naar degenen die ons nog niet kennen. Bijvoorbeeld jongeren, migranten en alle anderen met nieuwe en verrassende ideeën

over de betekenis van cultuur in onze provincie.

Uiteindelijk gaat het om een manier van werken met een continue wisselwerking tussen de provincie en het culturele veld.

Vrijwilligerswerk blijft onbetaalbaar

Van museum tot filmhuis en van archief tot podium: zonder het enthousiasme, de inzet en de betrokkenheid van vrijwilligers kunnen ze niet. Zonder de inzet van vrijwilligers, valt de bodem weg onder heel veel culturele initiatieven in Gelderland. De amateurkunst draait bijna helemaal op vrijwilligers. En ook bij de professionele kunstinstellingen werken talloze vrijwilligers.

De betekenis van vrijwilligers in de cultuursector is tweërlei. Ten eerste doen ze een groot deel van het werk. Zonder hen zou er heel wat minder mogelijk zijn. En ten tweede zijn ze belangrijke ambassadeurs van de instellingen waarvoor ze werken. Ze zorgen voor draagvlak en, om met het Coalitieakkoord te spreken, geven praktisch inhoud aan sociale samenhang.

Daarom ondersteunen wij de inzet van vrijwilligers met raad en daad. Een groot deel van het provinciale cultuurbeleid is hierop gericht. Zo is het werk van ondersteuningsinstellingen zoals Gelders Erfgoed en Kunst en Cultuur Gelderland voor een belangrijk deel gericht op de vrijwilligers binnen de erfgoedsector en de amateurkunst. Veel projecten die wij subsidiëren zijn initiatieven van vrijwilligers. De Gelderse ondersteuningsinstellingen hebben in de afgelopen jaren met landelijke steun een nieuw

scholingsaanbod voor vrijwilligers ontwikkeld. De komende jaren plukken we hier de vruchten van.

Wij zullen de culturele sector stimuleren om optimaal gebruik te maken van de maatschappelijke stages¹ die in het voortgezet onderwijs ingevoerd worden. Door dit soort stages maken jongeren kennis met de culturele sector. We hopen natuurlijk dat ze enthousiast worden om als vrijwilliger aan het werk te gaan. Wij stemmen dit af met de provinciale stuurgroep *Sterk in Vrijwilligerswerk* (Gelderse Sportfederatie, Scouting en Spectrum).

Bestuurlijke partners

De samenwerking met onze bestuurlijke partners zetten wij de komende jaren voort. Het gaat hier in de eerste plaats om de Gelderse gemeenten. Met de vier grote steden overleggen wij regelmatig om de activiteiten goed op elkaar af te stemmen. Dit doen wij bij voorkeur in Oost-Nederlands verband. De kleinere gemeenten ontmoeten wij bij de uitvoering van regionaal cultuurbeleid. De samenwerking in Oost-Nederland blijft belangrijk. Ten eerste om als provincies en convenantsteden gezamenlijk op te trekken in de richting van het rijk. Dit is vooral belangrijk voor de grote gezelschappen, musea en festivals die een rijkssubsidie krijgen of willen krijgen. Ten tweede om samen beleid uit te voeren. Bijvoorbeeld het gezamenlijke festivalbeleid dat de komende jaren gestalte krijgt. Met het Rijk maken wij afspraken voor een goede inhoudelijke en financiële verdeling van verantwoordelijkheden. De basis hiervoor is het Cultuurmanifest Oost-Nederland

¹ Sociaal: maatschappelijke stages

dat wij in 2007 samen met onze bestuurlijke partners in Oost-Nederland hebben opgesteld.

Samenhang door samenwerken

Cultuur draagt eigenlijk altijd bij aan sociale samenhang en duurzaamheid. Dit blijkt uit de volgende hoofdstukken. Goede ideeën ontstaan natuurlijk niet alleen vanuit de cultuursector. Juist op de raakvlakken tussen cultuur en andere terreinen ontstaan de meest kansrijke projecten. Samenwerking loont. Afhankelijk van de mogelijkheden die zich aandienen, zullen wij vanuit de sector cultuur bouwstenen aandragen voor een sociaal en duurzaam Gelderland. Flexibel en creatief. Hieronder noemen we een aantal voorbeelden.

Sociale samenhang: waar cultuur en zorg elkaar ontmoeten, neemt welzijn toe

De komende jaren willen wij veel projecten realiseren voor groepen die nu niet of te weinig deelnemen aan cultuur. Het gaat hierbij om jongeren, migranten en bepaalde groepen ouderen². Met deze projecten willen wij met cultuur de sociale samenhang versterken. Deze projecten zullen we interdisciplinair ontwikkelen.

Community-art³ levert een bijdrage aan de sociale samenhang in wijken. Community-artprojecten geven op een artistieke wijze uiting aan ideeën en opvattingen van bepaalde groepen in de samenleving. Community-art kunnen we gebruiken om een specifiek thema aan de orde te stellen. Bijvoorbeeld in een theaterproductie met spelers met een verschillende culturele achtergrond.

Oudere migranten nemen relatief weinig deel aan het “gevestigde” culturele leven. Zij zijn wel actief met kunst en cultuur, maar dan vooral in hun eigen kring en culturele traditie. Projecten op het terrein van de volkscultuur⁴, zoals volksdansen, ambachten, streekgerechten en volksfeesten, leggen verrassende verbanden tussen cultuuruitingen uit Nederland en uit het land van herkomst.

Voor kinderen van migranten ligt dit anders. Zij zijn onderdeel van een gezamenlijke jongerencultuur die bestaat uit een mix van diverse culturele achtergronden. Talentvolle jongeren⁵ willen wij mogelijkheden geven om zich verder inhoudelijk te ontwikkelen.

De openbare bibliotheek⁶ is voor veel gemeenten de belangrijkste culturele voorziening. Projecten op het terrein van alfabetisering en leesbevordering realiseren wij samen met Biblioservice en het netwerk van openbare bibliotheken. Binnen de ontwikkeling van de erfgoedsite www.mijngelderland.nl staan de bibliotheken centraal. Bij de bibliotheken realiseren wij Historische Informatie Punten. Hier is ook de deskundigheid aanwezig om regionale erfgoedsites tot ontwikkeling te laten komen. Binnen de Kulturhusen⁷ wordt vanuit

verschillende disciplines gewerkt aan sociale samenhang in kleine kernen en wijken. Cultuur krijgt hierin een nadrukkelijke plaats.

Sport en cultuur⁸ bieden jongeren mogelijkheden om talenten te ontwikkelen en sociale vaardigheden op te doen. Met een project sport, cultuur en brede school willen wij een samenhangend aanbod bieden. Wij sluiten hierbij aan bij het rijksregeling *Brede School, Sport en Cultuur*.

Sport en dans⁹ hebben veel gemeen. Beide vereisen een combinatie van creativiteit, technische vaardigheid en fysieke kracht. Dans voldoet aan de landelijke normen van *gezond bewegen*. Het is dan ook jammer dat de sport- en danswereld nauwelijks met elkaar verbonden zijn. Een samenkomst van deze werelden is voor beide partijen inspirerend. Met een project sport en dans willen wij hiervoor een eerste aanzet geven.

Duurzaamheid: de provincie maakt het verschil

Cultuur levert een wezenlijke bijdrage aan een duurzaam Gelderland. Ons landschap wint aan blijvende kwaliteit (en hiermee aan duurzaamheid) door cultuurhistorische waarden en kunst een plaats te geven. Culturele voorzieningen zijn van belang voor een structureel sterke en duurzame Gelderse economie.

De betekenis van cultuur voor de economie staat niet meer ter discussie. De relatie tussen economie en cultuur is wederkerig.

Het vestigingsklimaat¹⁰ wordt beter door hoogwaardige culturele voorzieningen. Een stad zonder theater, concertzaal of museum is voor veel bedrijven niet aantrekkelijk. Ook een goed voorzieningenniveau voor amateurkunst speelt hierbij een rol. Een bloeiend bedrijfsleven is, met

2 Sociaal beleid: jeugd, migranten, ouderen
3 Grote steden beleid: de wijken
4 Sociaal beleid: migranten
5 Jeugdbeleid
6 Bibliotheken

7 Leefbaarheid platteland
8 Sport, onderwijs
9 Sport
10 Economie: vestigingsklimaat

het oog op sponsoring, een belangrijke stimulans voor de cultuur in de regio. En omgekeerd: bedrijven kunnen zich profileren door cultuursponsoring. De provincie bevordert het aangaan van relaties tussen deze sectoren.

Dat doen we onder meer door festivals te ondersteunen. Succesvolle festivals zijn artistiek-inhoudelijk en economisch interessant. Festivals trekken immers grote aantallen mensen en zorgen voor een positief imago van een stad of streek.

Cultuurtoerisme¹¹ is een zaak van economie en cultuur gezamenlijk. Met integrale projecten op het snijvlak van cultuur en economie versterken wij de vrijetijdseconomie van de Gelderse regio's. Met het cultuurbeleid sluiten wij aan op het *Masterplan Vrijetijdseconomie* (werktitel).

Niet alleen de harde sector levert een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit¹²

van Gelderland. Naast milieu, ruimtelijke ordening en natuur zijn ook kunst, erfgoed en cultuurhistorie bepalend voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Het Gelderse beleid op het terrein van de cultuurhistorie is vastgelegd in de nota *Belvoir*.

Bij cultuurhistorie gaat het om de monumenten, stads- en dorpsgezichten, de archeologie en het historische landschap. Geschiedenisboeken, musea en archieven leveren het historische verhaal achter de cultuurhistorische waarden. Cultuur levert ook een eigentijdse aanvulling op cultuurhistorie met vormgeving, beeldende kunst en (landschaps-) architectuur. De meest intrigerende projecten bevinden zich op het snijvlak van kunst, erfgoed en cultuurhistorie¹³. Hier wordt de continuïteit en de ontwikkeling zichtbaar in de manier

waarop wij omgaan met de openbare ruimte.

Wij willen een compleet en samenhangend historisch beeld laten zien, met kansen voor de toekomst. Daarom moet het beleid van *Belvoir* en *Verbindingen* goed op elkaar aansluiten. Het gaat hier om het onroerende erfgoed (monument en landschap), het roerende erfgoed (in de musea) en het immateriële erfgoed (volkscultuur en streektaal). Projecten zijn gericht op de cultuurhistorisch waardevolle gebieden en op de ontwikkelingsgebieden, zoals Park Lingezege. Zo dragen wij bij aan de identiteit van de Gelderse regio's. Dit biedt ongekende educatieve en toeristische mogelijkheden.

11 Economie: cultuurtoerisme

12 Website Gelderland: Ruimtelijke ordening

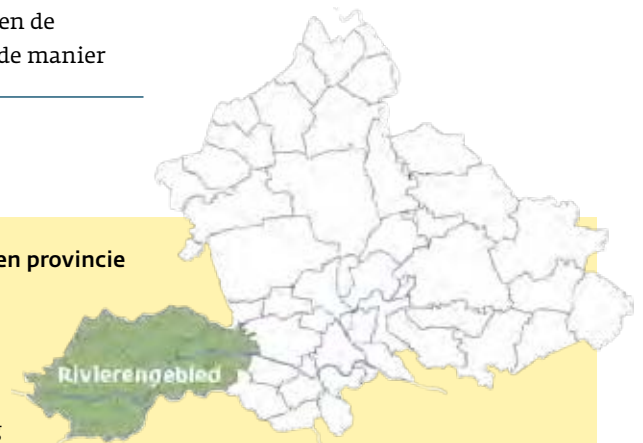
13 Cultuurhistorie

Kunst en cultuur in Rivierenland: samenwerking tussen gemeenten en provincie

Cultuurbeleid gaat wethouder Gerry van der Donk (D66) van Buren aan het hart. Als bewindsvrouw van een landelijke gemeente weet zij als geen ander de steun van de provincie Gelderland op waarde te schatten. "Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid in de kernen."

Regionaal cultuurbeleid in de regio

Rivierenland, zo heet het samenwerkingsproject van gemeenten en provincie in Rivierenland. Onder leiding van een onafhankelijke voorzitter en een door de provincie aangestelde coördinator zetten de gemeenten en provincie gezamenlijk kunst- en cultuurprojecten in gang.

Dankzij het regionaal cultuurbeleid is een aantal mooie projecten van de grond gekomen. Neem bijvoorbeeld het literatuurfestival "Op Sterk Water", waarbij schrijvers uit de regio in elke gemeente voordroegen uit eigen werk. Of de knalrode 'zitpijlen', rode pijlen langs fietsroutes waar voorbijgangers binnenkort bijzonderheden verteld wordt over het punt waar ze zich bevinden.

Van der Donk: "Als landelijke gemeente is niet altijd even gemakkelijk om de handen op elkaar te krijgen voor kunst en cultuur. Eén kunstproject in een van de veertien dorpskernen en het cultuurfonds van Buren is alweer leeg. Zo snel gaat dat. Ondersteuning van de provincie is dan zeer welkom."

Foto: Ine van den Broek

3. Scheppen

Confronteren, betoveren en vermaken

'Het aanbod op tv en Internet is welhaast onbegrensd, 24 uur per dag komt de wereld in de huiskamer met voor elk wat wils. Men hoeft de deur niet meer uit! Toch groeit het theaterbezoek. Beeldende kunst blijft een onuitputtelijke bron van discussie en het aantal bezoekers van festivals is ongekend groot. Blijkbaar willen we meer, de confrontatie met een echt schilderij bijvoorbeeld, of samen met anderen de betovering van een concert ondergaan. Authenticiteit valt niet te overtreffen.

In Gelderland kan dit, dankzij de bevoegenheid van theatermakers, beeldend kunstenaars, schrijvers, acteurs en musici.'

Gelders Coalitieakkoord 2007-2011 (p.14): Kunst en cultuur leven alleen als er ruimte is voor kunstenaars (...)

Eerst het aanbod, dan de vraag

De betekenis van kunst ligt, in eerste instantie, in de kunst zelf. De kunstenaar schept kunst, vaak zonder dat hieraan een vraag of doel ten grondslag ligt. Kunst ontstaat omdat de kunstenaar dit nodig vindt. Hieraan ontleent kunst zijn specifieke kracht en betekenis. Dit is een zaak van de kunstenaar zelf, hij is de "veroorzaker" van kunst.

Wij richten ons vooral op de maatschappelijke betekenis van de kunsten: Zoveel mogelijk mensen laten deelnemen aan cultuur. Sinds 2001 is dit het hoofddoel van *Verbindingen*. Daarom vinden wij amateurkunst, cultuureducatie en regionaal cultuurbeleid zo belangrijk. Het succes van onze inspanningen op

deze terreinen hangt af van de kwaliteit van de kunsten zelf. Zonder een sprankelend cultureel aanbod en zonder de creativiteit van de kunstenaar is elk educatief beleid nutteloos. Ook binnen de kunsten geldt: *de beste voorwaarde voor succes is kwaliteit!* In de theaters, de concertzalen, in tentoonstellingen, in de stad en in de regio.

Wij willen een breed publiek verleiden met kwaliteit en een vernieuwend aanbod dat zich kan meten met het beste dat ons land te bieden heeft. Gelderland heeft die culturele kracht. Het is zaak om die te behouden en uit te bouwen.

Daarom staan de kwaliteit van het kunstenaarsaanbod en de mogelijkheden van kunstenaars om zich in onze provincie

te ontplooien aan de basis van ons beleid.

Kiezen voor kwaliteit houdt in dat we keuzes moeten maken. Daarom streven wij naar kwaliteit en niet naar kwantiteit. Een te groot aanbod in relatie tot het beschikbare budget gaat op termijn ten koste van de kwaliteit waardoor de belangstelling van het publiek afneemt.

Kunst krijgt zijn betekenis in zijn relatie tot het publiek, in de betovering van de concertzaal of de confrontatie in het theater. Dit is een uitdaging voor zowel het publiek als de kunstenaar. Van het publiek mogen we inspanning en interesse verwachten. Met educatie ondersteunen wij dit. Kunst is soms

moeilijk te doorgronden, dit is eigen aan kunst die meer is dan alleen een bron van vermaak. Maar ook de kunstenaar moet bereid zijn om de interactie met het publiek aan te gaan. De kunsten kunnen zo een grote bijdrage leveren aan de samenhang en de kwaliteit van onze samenleving. Op dit punt valt er nog heel wat te verbeteren. Ons beleid is daarom gericht op het overbruggen van de kloof tussen het aanbod van de kunst en de vraag van het publiek.

Waar bouwen we op voort?

In Verbindingen 2005-2008 constateerden wij dat, ondanks de rijkdom aan beeldende kunst en beeldend kunstenaars in onze provincie, de sector versnipperd is. En, vooral, dat de aansluiting van het aanbod op de vraag voor verbetering vatbaar is. Dit leidt tot problemen aan twee kanten. Hedendaagse beeldende kunst weet maar moeizaam een weg naar het publiek te vinden en beeldend kunstenaars slagen er niet of nauwelijks in een renderende beroepspraktijk op te bouwen.

Niet alleen de stand van zaken binnen de kunstensector zelf maakte een herbezinning noodzakelijk. Dit was ook nodig door het gewijzigde rijksbeleid en de veranderende vraag uit het culturele veld. Daarom werd het tijd voor een *State of the Art* in Gelderland. Na een uitvoerig onderzoek en vele discussies met het veld zijn de contouren voor een nieuw Gelders beeldendekunstbeleid duidelijk. De komende jaren gaan we dat beleid uitvoeren.

De aansluiting van het (grote) aanbod op de vraag is ook voor de podiumkunsten een punt van zorg. Daarom hebben we samen met de provincie Overijssel het Podiumplan Oost-Nederland ontwikkeld. Dankzij dit plan kunnen kleinere Gelderse en Overijsselse podia kwalitatief hoogwaardig programmeren.

De kwaliteit en diversiteit van het podiumaanbod in Oost-Nederland is de laatste jaren versterkt. Dit komt door intensieve samenwerking tussen Gelderland, Overijssel en de zes steden (Apeldoorn, Arnhem, Nijmegen,

Enschede, Hengelo en Zwolle). De samenwerking tussen de culturele instellingen groeit gestaag. Bij de start van Verbindingen 2009-2012 kan Oost-Nederland voortbouwen op:

- Een goed gespreid en divers aanbod aan podiuminstellingen en productiehuzen
- Inspirerende samenwerkingsverbanden tussen de gezelschappen
- Festivals met een vaste plaats op de (internationale) festivalkalender.

Door bestuurlijk samen te werken in Oost-Nederlands verband hebben we een goede onderhandelingspositie met het rijk. Het deel van het rijkscultuurgeld dat ten goede kwam aan Oost-Nederland, was in 2005-2008 groter dan ooit. Toch zijn de verhoudingen nog scheef. Onze instellingen ontvangen naar verhouding veel minder subsidie

Arnhem modemetropool

Arnhem het nieuwe Milaan? Een beetje pretentius wellicht, maar geen onterechte vraag. Weinig Randstedelingen zullen het beseffen, maar Arnhem is een echte modestad. De prijzen die studenten van de Arnhemse modeacademie ArtEZ elk jaar in de wacht slepen, spreken boekdelen. In 2007 won een Arnhemse student nog de KPN talent of the Year Award in Amsterdam.

De Arnhemse wethouder Rita Weeda (PvdA) van Economische Zaken is doordrongen van het belang van mode voor de stad en de rol die de provincie Gelderland daarbij speelt. "De Provincie en Arnhem vullen elkaar mooi aan in hun cultuurbeleid. De gemeente betaalt voor de podia, provincie en rijk voor de gezelschappen. Bij de grote manifestaties als de Mode Biënnale ontmoeten we elkaar."

Weeda is groot liefhebber van de Arnhemse productie. Zo koopt ze graag kleren bij vrouwenkledingmerk Trix & Rees, gordijnen bij het Arnhemse label People of the Labyrinths en een tas bij Marck & Mo. "Ik maak er een sport van om

Arnhemse mode en design te kopen. Al gaat het mijn portemonnee ook wel eens te boven."

Het college is druk bezig Arnhem nationaal – en misschien wel internationaal – op de kaart te zetten als mode- en cultuurstad. Nationale bekendheid verwierf modehuis Coming Soon, winkel, atelier en etalage ineen voor beginnende, talentvolle ontwerpers. In mei dit jaar vindt de opening plaats van een modekwartier in de wijk Klarendal. Daar vestigen zich studenten en afgestudeerden van de modeacademie in twintig woonateliers. Beneden ontwerpen en verkopen zij hun waar, boven wonen zij.

Weeda: "Mode en cultuur hebben een belangrijk uitstralings-effect. Het culturele aanbod maakt Arnhem een aantrekkelijke stad voor zowel nieuwkomers als ondernemers."

dan vergelijkbare instellingen in de Randstad. Ondanks de verbetering, zijn we er nog lang niet. Dit blijkt uit het Cultuurmanifest Oost-Nederland 2009-2012, dat we samen met Overijssel en de zes steden hebben opgesteld.

Werk in uitvoering 2009-2012 Beeldende Kunst

De autonome betekenis van beeldende kunst staat niet ter discussie. Het is de kunstenaar zelf die bepaalt wat hij maakt en hoe hij dit doet. Daarom is ons beleid gericht op de kunsten zelf in plaats van op de kunstenaar. De kwaliteit van de kunsten en de

relatie van de kunst met het publiek staan centraal.

De positie van kunstenaars in de samenleving is veranderd. Zeker jonge kunstenaars stellen zich veel onafhankelijker op van overheidssubsidies. Zij zoeken hun weg via andere kanalen. Sponsoring en de vrije markt worden steeds belangrijker.

Hedendaagse kunst is niet altijd makkelijk. Er is inzet en bereidheid nodig van zowel het publiek als de kunstenaar om elkaar te begrijpen. Ons beleid is erop gericht om deze kloof tussen de kunstenaar en zijn publiek

te dichten. De relatief kleine groep die hedendaagse beeldende kunst waardeert, moet groter.

Wij beginnen met groepen die nog een klein duwtje nodig hebben of waar belangrijke kansen liggen. Dit zijn gezinnen met kinderen in de basisschoolleeftijd, jongeren van 16-20 jaar en amateur beeldende kunstenaars. Daarna richten we ons op publieksgroepen die een grotere afstand moeten overbruggen. De Geldstroom beeldende kunst en vormgeving van het Rijk is met ingang van 2009 alleen voor de vier grootste steden in Gelderland (Apeldoorn, Arnhem,

Zitpijlen in het Rivierenland
markeren kunst en cultuur
Foto: vGtO

Jeugdtheater met een twist

Theatergroep Kwatta uit Nijmegen is een gezelschap dat barst van de energie. Het is een jong gezelschap, het bestaat nu zo'n vijf jaar. Vorig seizoen trok Kwatta met haar voorstellingen een kleine dertigduizend toeschouwers, in Gelderland en de rest van Nederland. Ze spelen zelfs in België.

Jeugdtheater maakt het collectief rond artistiek leidster Josee Husaarts. Kinderen in de basisschoolleeftijd vormen de doelgroep. Maar makkelijk verteerbare verhaaltjes hoeft je bij Kwatta niet te verwachten. Het gezelschap speelt theater met een twist. "Simpele vragen stellen over moeilijke dingen, en moeilijke over simpele dingen", zegt Husaarts. Kwatta-thema's zijn bijvoorbeeld ouder worden, leven, dood. Tegendraads toneel over de grote vragen in het leven. Husaarts: "Kinderen kunnen meer abstractie aan dan je denkt. Het maakt onze voorstellingen ook voor volwassenen ontroerend."

Het Nijmeegse gezelschap heeft ambitieuze plannen. Ze willen zich nadrukkelijker richten op het onderwijs. Optreden in basisscholen, gewoon in de klas, dat doen ze al. Husaarts wil er echter voor zorgen dat elke leerling in Gelderland Kwatta een keer gezien heeft.

"We willen groeien, steeds meer maken," besluit Husaarts. "iets achterlaten waar de kinderen iets aan hebben."

affiche voor Theatergroep Kwatta

Ede en Nijmegen). Hierdoor kunnen initiatieven van andere gemeenten in de knel komen. Voor bijzondere projecten kunnen deze gemeenten een beroep doen op ons flexibel budget.

Beeldende kunst speelt een belangrijke rol in de beleving van de eigen identiteit en de ontmoeting met anderen. En het draagt bij aan de vorming van prachtwijken in het grotestedenbeleid. Met Community-art¹ projecten gebruikt

de kunstenaar zijn creativiteit om sociale cohesie te bevorderen. Zo hopen wij dat mensen ontdekken wat beeldende kunst kan betekenen.

'Kansen om de ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving een nieuwe impuls te geven' (Gelders Coalitieakkoord 2007-2011, p. 13). Beeldende kunst is zo'n kans! De provincie is een belangrijke speler op het terrein van de ruimtelijke ordening, het waterbeheer en de

inrichting van het landelijk gebied. De inzet van beeldende kunst kan een verrassend resultaat hebben. Met de percentageregeling voor kunst en infrastructuur hebben we goede resultaten behaald. We willen onderzoeken of ook bij andere beleidsterreinen een dergelijke regeling tot stand gebracht kan worden. In de periode 2005-2008 hebben wij een inventarisatie gemaakt van alle provinciale kunstwerken in de openbare

1 Grote steden beleid: de wijken

2 Ruimtelijke kwaliteit Wegen, verkeer en vervoer

ruimte. De komende jaren zullen we de betekenis van deze kunstwerken voor hun omgeving onderzoeken.

Wat voor ons geldt, geldt ook voor de gemeenten. Ook hier is kunst in de openbare ruimte een goede manier om mensen in contact te brengen met beeldende kunst. Kunst in de openbare ruimte is in feite ons grootste openbare kunstbezit. Gratis en altijd te zien. Vooral bij de kleinere gemeenten ontbreekt het vaak aan voldoende specifieke kennis om gecompliceerde kunstprojecten te realiseren. Daarom kunnen ze een beroep doen op een provinciale ondersteuningsinstelling. Met uitzondering van de vier grote steden kunnen gemeenten een subsidie krijgen voor het verlenen van een kunstopdracht.

Manifestaties³ waarbij de artistieke lat hoog ligt, laten een groot publiek kennis maken met de actuele stand

van de beeldende kunst. Manifestaties werken bovendien inspirerend voor de kunstenaars zelf. Daarom leveren wij de komende jaren een bijdrage aan grote manifestaties zoals de Modebiënnale Arnhem, Beeldtentoonstelling Sonsbeek en de manifestaties in Fort Asperen, waarin een relatie gelegd wordt tussen beeldende kunst en cultuurhistorie. Daarnaast willen wij een manifestatie mogelijk maken waarin werk van Gelderse kunstenaars centraal staat.

Podiumkunsten

Ons podiumbeleid bestaat uit vier onderdelen die nauw met elkaar verweven zijn: de ondersteuning van gezelschappen, het stimuleren van de ontwikkeling van jong talent, programmering op kleinere podia en, tot slot, festivals. Net als bij de andere onderdelen van ons beleid staat het publiek centraal.

Bij de podiumkunsten is de samenhang tussen het provinciale beleid en dat van de andere overheden van groot belang. Nog meer dan bij de andere disciplines. Het Rijk is primair verantwoordelijk voor de grote gezelschappen en de gemeenten voor de accommodaties en de programmering. De provincie wil, met beleid dat hier goed op aansluit, zoveel mogelijk synergie bereiken tussen de inspanningen van de drie overheden.

Het Rijk wijzigt de subsidiëring van de *podiumgezelschappen* grondig. Dit heeft een direct gevolg voor ons beleid. Slechts een beperkt aantal gezelschappen krijgt nog rechtstreeks subsidie van het rijk. Het gaat om Het Gelders Orkest, Theater Oostpool, Introdans en jeugdtheater Kwatta. Deze instellingen behoren tot de *basisinfrastructuur*. Andere podiumkunstgezelschappen kunnen

3 Economie: toerisme

Gelderland Danst! Schouwburg Orpheus
 >>> Apeldoorn

zaterdag
26·01·08
 20.00 uur

zondag
27·01·08
 16.00 uur

Foto: Bert Holtmann
 Vormgeving: Francet van Mackelenberg

 De jaarlijkse presentatie van amateurdansvoorstellingen uit heel Gelderland · Organisatie Kunst en Cultuur Gelderland · www.kcg.nl
 Informatie en kaartverkoop via KCG · 026 351 90 29 (tijdens kantooruren) · kaarten € 10,-

een beroep doen op het nieuwe Nederlands Fonds voor Podiumkunsten.

De inhoud van ons beleid voor de podiumkunstinstituten wijzigt niet. Alleen aanvullende activiteiten die de inbedding van het gezelschap in Gelderland versterken, kunnen nog subsidie krijgen. Wij denken hierbij aan samenwerkingsprojecten en, vooral, educatieve activiteiten. Bij educatieve projecten gaat het niet alleen om projecten voor het onderwijs, maar ook om activiteiten voor ouderen en projecten die een breed publiek

interesseren voor de podiumkunsten. De verdeling van het geld hangt af van de afspraken die wij zullen maken met het Rijk.

Het budget voor de podiuminstellingen is vrijwel gelijk aan dat van 2005-2008. Dit betekent dat er - behalve de subsidies voor gezelschappen die ook een meerjarensubsidie van het Rijk of uit het nieuwe Nederlands Fonds voor Podiumkunsten ontvangen - geen budgettaire ruimte is voor andere podiumgezelschappen.

Met de provinciale subsidies willen wij dat de Gelderse gezelschappen

een kwalitatief hoogwaardig aanbod verzorgen voor een breed publiek.

Productiehuizen geven jong talent de kans om zich verder te ontwikkelen nadat zij een kunstvakopleiding hebben afgerond. Wij willen een evenwichtige spreiding van productiehuizen in Oost-Nederland waarbij iedere discipline een eigen voorziening heeft. In ieder geval kunnen de Theaterwerkplaats Generale Oost (Arnhem) en het Productiehuis Oost Nederland (Deventer) op onze steun rekenen.

De podiumgezelschappen en de productiehuizen zorgen voor een inspirerend Gelders aanbod. Wij zorgen ervoor dat dit aanbod ook daadwerkelijk te zien zal zijn. Daarom ondersteunen wij de *kleinere podia*. Met programmerings- en marketingondersteuning stellen wij kleinere podia in staat om risicovol aanbod te programmeren. Het gaat hierbij om jeugdtheater, toneel, dans, muziek en cross-overs. Podia kiezen zelf de producties die bij ze passen. Aan de hand van die keuze wordt per podium een meerjarig marketingplan ontwikkeld. Daarbij werken de podia en de gezelschappen nadrukkelijk samen: ze vormen een denktank voor duurzame marketingstrategieën.

Festivals⁴ met een hoge artistieke kwaliteit nemen een bijzondere plaats in binnen het podiumaanbod. Festivals zijn echte publiekstrekkers en dus economisch van belang. Zie voor ons festivalbeleid hoofdstuk 5 *Beleven*.

Letteren

In Gelderland houden veel mensen zich bezig met de letteren. Door te lezen (alleen of in een leesgroep), zelf te schrijven en door het bezoeken of organiseren van literaire activiteiten. Zij kunnen terecht bij het in 2007 gerealiseerde Servicepunt Letteren⁵.

Dit punt bundelt kennis en geeft advies aan de vele vrijwilligers. Daarnaast

Kweekvijver voor jong talent

Spannende tijden breken aan voor literair productiehuis De Wintertuin in Nijmegen, organisator van het grootste literairevenement van Nederland, het Wintertuinfestival.

Twee nieuwe projecten staan op stapel bij het literaire productiehuis, zegt directeur Frank Tazelaar. Ingrijpende projecten, bedoeld om jonge, talentvolle auteurs aan het begin van hun carrière hulp te bieden bij die eerste stappen in het schrijversbestaan.

“De beginjaren van een schrijver zijn moeilijk”, legt Tazelaar uit. “Er zijn veel mensen die schrijversaspiraties hebben. Je moet je in de kijker schrijven, dat gaat niet zomaar.”

De eerste stap van De Wintertuin is het opzetten van een nieuw, literair productiehuis. Daar krijgen jonge schrijftalenten - “ongepolijste diamanten”, zegt Tazelaar - begeleiding door een zevenkoppige redactie.

Het productiehuis organiseert daarnaast exposities en lezingen waar de schrijvers hun kunsten mogen etaleren.

Bovendien roept De Wintertuin samen met de kunstacademie Arnhem een opleiding creatief schrijven in het leven, naar voorbeeld van de studies *creative writing* in Angelsaksische landen. Hier moeten jonge auteurs hun schrijfvaardigheid aanscherpen. Het curriculum wordt verzorgd door gevestigde auteurs als Tommy Wieringa en Thomas Rosenboom.

Het nieuwe productiehuis loopt inmiddels, al bevindt het zich nog in een proefperiode. De officiële opening moet in januari 2009 plaatsvinden. De creatieve schrijfopleiding begint vanaf 2009.

4 Economie: toerisme

5 Bibliotheken

ontwikkelt het servicepunt projecten zoals de Gelderse Schrijverstour. Het servicepunt valt onder de stichting Kunst en Cultuur Gelderland.

Festival *De Wintertuin* dat jaarlijks in Arnhem en Nijmegen wordt georganiseerd is qua programmering en bezoekersaantallen het grootste literaire festival van Nederland. Dit festival zullen we de komende jaren blijven ondersteunen. Hetzelfde geldt voor de toekenning van een *Literaire prijs*. De betekenis van deze prijs voor literair talent evalueren wij in 2009.

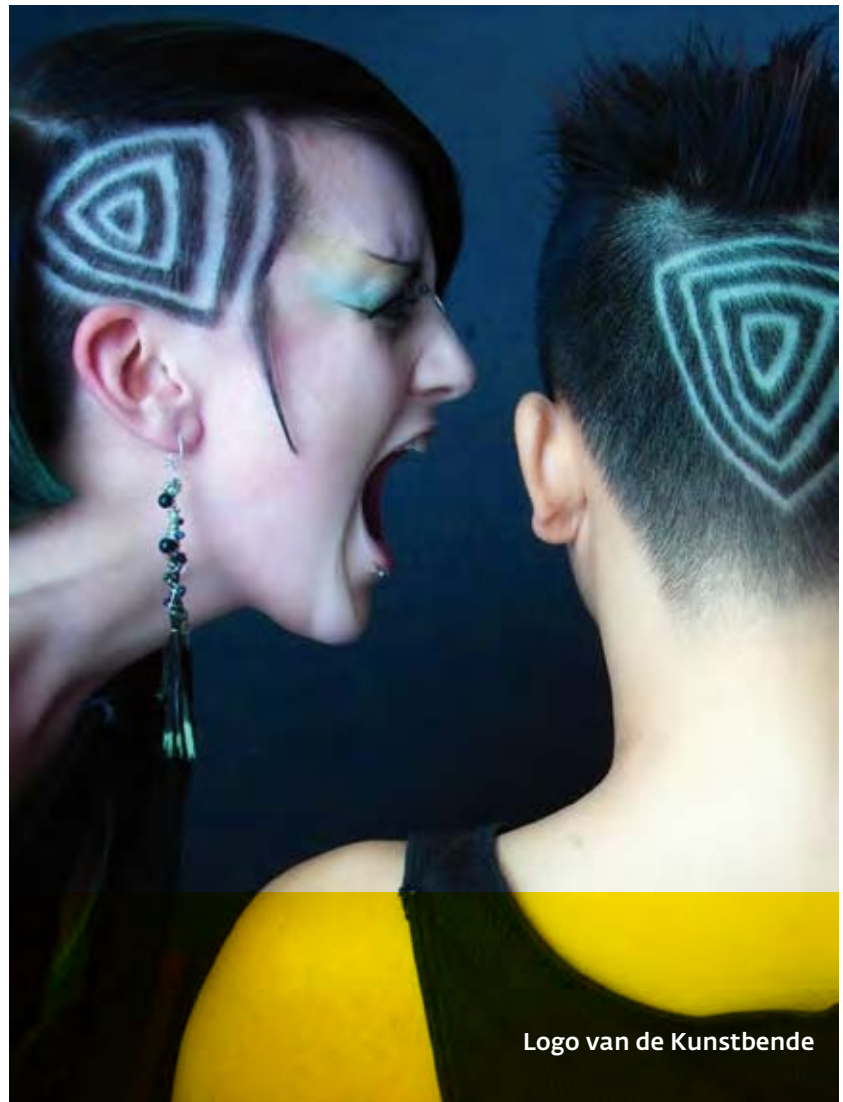
Binnen het Beleidskader Sociaal ondersteunen wij leesbevorderingsprojecten⁶. Hierbij staat Biblioservice Gelderland centraal.

In bijna alle cultuursectoren komt jong talent tot bloei in productiehuizen. Steeds meer jonge auteurs werken samen met andere jonge kunstenaars. Zij bereiken daarmee een jong publiek. Het *productiehuis* van de Wintertuin is in de Nederlandse literatuur de eerste in zijn soort. De Wintertuin wil jaarlijks minstens vijf nieuwe producties maken op het snijvlak van literatuur en popmuziek, beeldende kunst, theater, mode en dans. Dit juichen wij van harte toe.

Film

Gelderland heeft een goed netwerk aan filmhuizen, met aan de top Lux in Nijmegen. Lux heeft het grootste aantal bezoekers van Nederland.

De stichting Kunst en cultuur Gelderland heeft een centraal informatie- en kennispunt in het leven geroepen. Dit *Servicepunt film* ondersteunt de Gelderse filmtheaters op het gebied van bedrijfsvoering,

Logo van de Kunstbende

marketing promotie, vrijwilligerswerk, techniek en programmering. Een belangrijke taak van het servicepunt is het stimuleren van *filmeducatie*, vooral binnen het basisonderwijs.

De filmtheaters staan landelijk onder druk van de markt. De programmering laat een verschuiving zien naar meer commerciële films. Wij willen de Gelderse filmtheaters helpen om het vertoningsrisico van de meer kunstzinnige films op te vangen.

⁶ Sociaal

Scheppen De culturele dynamiek in Gelderland heeft twee kanten die nauw met elkaar verbonden zijn. Kunstenaars en culturele instellingen moeten kansen krijgen om zich te ontwikkelen én het publiek moet bij deze ontwikkeling betrokken worden. Wij stimuleren dat de kloof tussen het aanbod en het publiek kleiner wordt. € 3.267.000,-

BEELDENDE KUNST draagt bij aan de kwaliteit van het leven en de leefomgeving. Hedendaagse kunst is echter voor veel mensen moeilijk te begrijpen. De kloof tussen de kunst en het publiek moet gedicht. € 480.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
<p>Specifieke groepen zijn betrokken bij de ontwikkeling van hedendaagse beeldende kunst. Het gaat hierbij om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gezinnen met jonge kinderen - jongeren van 16-20 jaar - amateurs en professionals binnen de beeldende kunst die samenwerken - kunst in de wijken (community art) - bijzondere initiatieven van gemeenten. 	€ 100.000,-	<p>Het betreft een budget voor eenmalige projecten. Hiervoor kan geen meerjarenaanvraag ingediend worden.</p> <p>Projecten worden beoordeeld op grond van hun artistiek-inhoudelijke kwaliteit en de kwaliteit van het benaderen van de gekozen doelgroep.</p> <p><i>Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.</i></p>
Gemeenten, instellingen en individuen kunnen op een centraal punt terecht voor advies en ondersteuning op het terrein van educatie, marketing en artistieke kwaliteit.	€ 150.000,-	Onderdeel budget ondersteuningsinstelling.
De beeldkwaliteit van de provinciale infrastructuur (wegen, viaducten etc.) is beter dankzij de inzet van beeldende kunst en vormgeving. De inzet van kunsttoepassingen gekoppeld aan andere provinciale beleidsterreinen is onderzocht.	€ 50.000,-	Het budget van € 50.000,- is een bijdrage vanuit <i>meer verbindingen</i> voor onderzoek en voor voorbeeldprojecten. Voor het overige komt het budget voor de kunstopdrachten ten laste van het project waar de kunstopdracht aan verbonden is (voor infrastructuur is hiervoor een percentageregeling van kracht).
<p>Kleinere gemeenten realiseren kunsttoepassingen in de openbare ruimte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8 kunstprojecten per jaar - advies- en bemiddelingsfunctie voor gemeenten. 	<p>€ 80.000,-</p> <p>€ 100.000,-</p>	<p>Onderdeel subsidieregeling</p> <p>Onderdeel budget ondersteuningsinstelling</p>
<p>Een breed publiek neemt kennis van hedendaagse beeldende kunst dankzij festivals en manifestaties van een hoge artistieke kwaliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Internationale beeldtentoonstelling Sonsbeek - Modebiënnale Arnhem - Manifestatie Fort Asperen - Biënnale Gelderse beeldende kunst - Overige festivals met een provinciale of grootregionale uitstraling, die een bijdrage leveren aan een divers en goed gespreid aanbod. 	festival budget	Maakt onderdeel uit van het festivalbeleid (zie hoofdstuk Beleven).

De **PODIUMKUNSTEN** in Gelderland bieden een rijk en gevarieerd aanbod van een hoog niveau. Dit moet zo blijven. Het aanbod vindt daarbij beter zijn weg naar de Gelderse podia en naar het Gelderse publiek.

€ 2.480.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
<p>Een breed publiek neemt kennis van een aantrekkelijk aanbod van de Gelderse podiuminstellingen:</p> <p>a. die tot de nationale basisinfrastructuur behoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het Gelders Orkest - Toneelgroep Oostpool - Jeugdtheater Kwatta - Introdans. <p>b. die niet tot de nationale basisinfrastructuur behoren maar op grond van hun artistieke kwaliteit en hun betekenis voor de regio een subsidie voor vier jaar van een landelijk fonds ontvangen.</p>	€ 1.600.000,-	<p>De subsidie is bestemd voor projecten die gericht zijn op het vergroten van het publieksbereik in Gelderland.</p> <p>Het betreft hier het Fonds voor Podiumkunsten.</p>
<p>Talentvolle makers in de podiumkunsten kunnen zich verder ontwikkelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Theaterwerkplaats Generale Oost - Productiehuis Oost-Nederland. 	<p>€ 220.000,-</p> <p>€ 100.000,-</p>	
<p>De kleinere podia in Gelderland hebben een aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardige programmering. Het (kleinschalig) aanbod in Oost-Nederland vervult hierin een belangrijke rol:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programmeringsfonds voor kleinere Gelderse podia - ondersteuning Gelderse podia op het terrein van marketing en educatie. 	€ 200.000,-	Subsidies worden verleend op basis van de criteria van het Podiumplan Oost-Nederland.
<p>Dankzij promotionele activiteiten neemt de belangstelling voor de podiumkunstdisciplines toe (waar onder de Gelderse Dansweek).</p>	€ 360.000,-	Onderdeel budget stichting Kunst en Cultuur Gelderland.
<p>Festivals en manifestaties tonen de actuele stand van zaken in de podiumkunsten aan een breed publiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Internationale Muziekzomer Gelderland - Overige festivals met een provinciale of grootregionale uitstraling, die een bijdrage leveren aan een divers en goed gespreid aanbod. 	festival budget	Maakt onderdeel uit van het festivalbeleid (zie hoofdstuk Beleven).

Het **LETTEREN**-klimaat in Gelderland is levendig dankzij de ondersteuning van:

- het bevorderen van het zelf schrijven en lezen;
- een betere spreiding van literaire activiteiten;
- een groter publieksbereik.

€ 180.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
Gemeenten, instellingen en individuen kunnen op een centraal punt terecht voor advies en ondersteuning (Servicepunt Letteren).	€ 110.000,-	Onderdeel budget stichting Kunst en Cultuur Gelderland.
Kinderen in het primair onderwijs ontdekken hoe leuk lezen kan zijn dankzij het programma leesbevordering in het primair onderwijs.	xx	Budget maakt onderdeel uit van Beleidskader sociaal.
De jaarlijkse verlening van een Literaire Prijs stimuleert actief schrijven.	€ 20.000,-	
Jonge talentvolle dichters en schrijvers ontwikkelen zich dankzij de ondersteuning van het Productiehuis Letteren.	€ 50.000,-	Dit betreft een nieuw initiatief van De Wintertuin; realisering hangt af van subsidie van het Rijk.
Het Literair festival de Wintertuin laat een breed publiek kennis nemen van een divers en vernieuwend literair aanbod.	festival budget	Maakt onderdeel uit van het festivalbeleid (zie hoofdstuk Beleven).

FILM brengt een verre wereld dichtbij en raakt de toeschouwer direct.

Hiervoor is de spreiding, vertoning en belangstelling voor de niet-commerciële film in Gelderland versterkt.

€ 127.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
Gemeenten, instellingen en individuen kunnen op een centraal punt terecht voor advies en ondersteuning op de terreinen bedrijfsvoering, marketing, promotie, vrijwilligersbeleid, techniek en programmering en projecten filmeducatie die het publieksbereik versterken (met een accent op het onderwijs): <i>Servicepunt filmtheaters</i> .	€ 110.000,-	Onderdeel budget stichting Kunst en Cultuur Gelderland.
In Gelderland is de niet-commerciële film toegankelijk voor een breed publiek.	€ 17.000,-	

4. Koesteren

Gelderland in de wereld / de wereld in Gelderland

De discussie over onze identiteit leeft meer dan ooit. Door de media en de toenemende internationale mobiliteit hebben we het gevoel dat de wereld steeds kleiner wordt. Als tegenreactie op deze mondialisering herbezinnen mensen zich steeds meer op hun regio. De identiteit van de plaats waar je woont, wordt belangrijker. Het is minder belangrijk of dit je geboorteplaats is of de plaats waar je een nieuw bestaan opbouwt. Thuis voelen betekent dat je iets weet van de geschiedenis, de gewoonten en de achtergronden van je directe omgeving.

Wat het geheugen is voor ieder mens afzonderlijk, is erfgoed voor de samenleving als geheel. Zonder dit gezamenlijke geheugen weten we niet wat onze plaats is in de samenleving. De toekomst is hierdoor al even vaag en verward als het verleden. Erfgoed, voor een goede balans tussen dichtbij en ver, tussen vertrouwd en vreemd.

Staalfabriek de Vijf te Doetinchem

Het geheugen van de Achterhoek

Het streekarchivariaat Regio Achterhoek staat

aan de vooravond van een ingrijpende verandering. Na lang vanuit veel verschillende locaties te hebben gewerkt, betreft de organisatie uiterlijk in 2010 een centrale huisvesting in Doetinchem. Voor streekarchivaris Paul van Dun geen moment te vroeg.

De nu nog decentrale bewaarplaatsen en raadpleeglocaties in Doetinchem, Bergh, Oost-Gelre en Aalten worden geconcentreerd in het Doetinchemse Brewinc, een fraai in wederopbouwarchitectuur opgetrokken voormalig schoolcomplex. Samen met onder meer het in de Achterhoek en Liemers vermaarde Staring Instituut en de Openbare Bibliotheek krijgt het streekarchivariaat, zoals het nu nog heet, een plek in het nieuw te bouwen Cultuur en Informatie Centrum.

“Voor onze bezoekers en medewerkers is de centralisatie een zegen. We betrekken een pand dat publieksvriendelijk is, ruim, en dat beschikt over een studiezaal met ruimte voor het inrichten van kleine tentoonstellingen. Onze huidige locatie in Doetinchem voldoet op geen enkele wijze,” zegt Van Dun. De Provinciale Archiefinspectie, die in verband met de tekortkomingen van de huidige huisvesting jarenlang aandrang op een nieuw gebouw voor het streekarchivariaat, is verguld met de ontwikkeling.

Want het streekarchief heeft een hoop te bieden voor de liefhebber van regionale geschiedenis of Achterhoekers die gek zijn van de eigen streek. “We beschikken over stukken die teruggaan tot in de Middeleeuwen”, zegt van Dun. “Charters van steden, archieven van kerken en bijvoorbeeld bedrijven. Er ligt hier zo veel moois.”

Erfgoed is belangrijk voor Gelderland

Het verleden nemen we met ons mee, vaker en indringender dan we misschien denken. Soms is erfgoed direct waarneembaar en elke dag om ons heen. Voorbeelden zijn monumenten, het historische landschap of de waardevolle collecties in musea. Maar soms is erfgoed ook indirect aanwezig, het zit als het ware *in ons hoofd*. Dit is het immateriële erfgoed. Voorbeelden zijn de streektaal, allerlei in het verleden gegroeide gebruiken en onze geschiedenis zoals die in talloze boeken staat.

Schoolbezoek
aan het Gelders
Archief

De provincie voelt zich verantwoordelijk voor dit erfgoed. De provincie kan als geen ander landelijke, lokale en regionale ontwikkelingen goed met elkaar verbinden. Het beheren van ons erfgoed vereist kennis en is vaak kostbaar. Daarom is ons erfgoed kwetsbaar en heeft het voortdurend zorg en betrokkenheid nodig. Gelukkig zijn er in Gelderland heel veel organisaties en individuen die zich met veel liefde en deskundigheid inzetten voor het erfgoed in onze provincie. Dit enthousiasme en deze betrokkenheid verdienen onze ondersteuning.

In de nota *Belvoir*¹ is het cultuurhistorisch beleid vastgelegd. De nota *Verbindingen* richt zich op de streekcultuur, de musea en onze

geschiedenis. Er zijn veel interessante ontwikkelingen op het snijvlak van *Belvoir* en *Verbindingen*. Dit geldt zeker voor publieksgerichte projecten en voor de bijdrage die wij vanuit *Belvoir* en *Verbindingen* leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van Gelderland.

Waar bouwen we op voort?

In de voorgaande jaren is de grondslag gelegd voor het provinciale erfgoedbeleid. *Samenhang* kreeg vorm in het Erfgoedplatform. Daarin stemmen de grote Gelderse erfgoedinstanties beleid af en ontwikkelen ze gezamenlijk projecten.

Het museumbeleid is vastgelegd in de nota *Geheugensteun*. De centrale

thema's uit de nota –versterken van de museale kwaliteit en het vergroten van het publieksbereik – kregen een vaste plaats in *Verbindingen*. De Gratis Gelderse Museumdag werd een groot succes. Het geschiedenisbeleid kreeg vorm dankzij de Redactie Historische Publicaties Gelderland, een initiatief uit *Verbindingen* 2001-2004. De redactie ontwikkelde nieuw beleid voor historisch onderzoek naar actuele thema's. Het boek *Gelderland 1900-2000* verscheen.

Door onderzoek en voorbeeldprojecten werd de betekenis verkend van ons erfgoed (in de meest brede zin van het woord) voor de ruimtelijke kwaliteit van Gelderland. Het project *IJsselhoeves* is hiervan een goed voorbeeld: met kunst,

verhalen, theater en projecten ter versterking van de cultuurhistorische kwaliteit werd de bevolking bewust van het unieke karakter van de IJsselvallei. De kennis die hierdoor is opgebouwd kan de komende jaren worden vertaald in meer projecten. De streektaalwoordenboeken voor de Veluwe en het Rivierenland zijn gepubliceerd. Hiermee is dit project afgerond.

De archiefsector is volop in beweging. Plannen voor regionale historische centra wachten op realisatie. De archiefinspectie zorgde er voor dat de kwaliteit van de archiefzorg in

Gelderland, ook bij de provinciale organisatie zelf, hoog op de agenda stond. Dit leidde tot een groot aantal verbeteringen.

Al met al is de basis gelegd. Het beleid is vastgesteld en heeft zich bewezen. De komende jaren bouwen wij hier op voort.

Werk in uitvoering 2009-2012 Samenhang

Het bevorderen van samenwerking en samenhang in het erfgoedbeleid is en blijft één van de pijlers van ons erfgoedbeleid. Samenwerking is nodig want veel investeringen zijn te kostbaar voor afzonderlijke instellingen. Alleen

door samen op te trekken hebben dure investeringen betekenis. Uiteindelijk gaat het om een integrale, samenhangende presentatie van ons erfgoed voor een breed publiek. Musea, monumenten, boeken en films vertellen ieder een deel van het verhaal. Voor een totaalbeeld is samenhang nodig: meer verbindingen?. Een goed voorbeeld van samenwerking is de erfgoedsite www.mijngelderland.nl Op deze website presenteren provinciale, regionale en lokale erfgoedinstellingen zich gezamenlijk. De komende jaren zal deze site verder uitgebouwd worden. *Historische Informatie Punten* komen tot ontwikkeling in openbare bibliotheken,

2 Cultuurhistorie, economie, ruimtelijke ordening

Een digitale kijk op de Noord-Veluwse geschiedenis

Ten noordoosten van Emst, vlak naast de oude spoorlijn tussen Apeldoorn en Zwolle, ligt een fraaie boerderij: de Emsterhof. Het is een van de oudste boerderijen in de gemeente Epe. Tijdens de Middeleeuwen vervulde de hoeve een belangrijke rol als woning van de Veluwse richters, de belangrijkste hertogelijke functionarissen op de Veluwe. Namens de hertog waren zij belast met de handhaving van orde en gezag.

Het verhaal van de Emsterhof is een van de vele die is terug te vinden op de streekwebsite van de Novetheek, de basisbibliotheek van de noordelijke Veluwe.

Deze site is weer een onderdeel van de grote erfgoedsite mijngelderland.nl, een project van de provincie Gelderland.

Op de streeksite van de Novetheek hebben elf regionale musea en oudheidkundige verenigingen uit Nunspeet, Elburg, Oldebroek, Hattem, Heerde en Epe cultuurgeschiedenis van de regio in gebundeld. Grote en kleine verhalen, prenten en foto's over mensen, landschap en gebouwen. Een enthousiaste schare (amateur-)historici verzamelt het materiaal. Want regionale geschiedenis leeft, zegt Novetheek-directeur Hetty Kruithof. "De site wordt goed bezocht, we krijgen heel veel medewerking uit de streek."

Toegankelijkheid en interactiviteit kenmerken de website: iedereen die een bijdrage aan de inhoud wil leveren, kan zijn verhaal op mijngelderland.nl achterlaten. Als nieuwtje verschijnen in de vestigingen van de Novetheek infopunten waar bezoekers zich kunnen verdiepen in de regionale geschiedenis. Digitaal of gewoon ouderwets met een boek.

Gelderse keukenauto

archieven en musea. Deze worden gekoppeld aan de website. De site legt ook een verbinding met de toeristische sector en het onderwijs. Het beheersen van kosten is duidelijk niet het belangrijkste doel van samenwerken. Het *Gelders Erfgoedplatform* krijgt steeds meer betekenis.

De organisaties stemmen hun beleid onderling af en ontwikkelen samen projecten.

Erfgoedorganisaties en het algemene publiek moeten op één centraal punt terecht kunnen voor al hun vragen. Dit betekent dat krachten van het Gelders Archief, de Gelderland Bibliotheek en de stichting Gelders Erfgoed verder gebundeld moeten worden. Ook door gebruik te maken van digitale middelen en een vergaande inhoudelijke samenwerking op het terrein van de publieksvoorzieningen kan een gezamenlijke front-office ontstaan. Een fusie van instellingen is hiervoor geen vereiste.

De afgelopen jaren is veel ervaring opgedaan met *grote publieksgerichte erfgoedprojecten*. Deze ervaring moet de komende periode benut worden in nieuwe projecten. Instellingen die deze projecten willen ontwikkelen kunnen een beroep doen op de stichting Gelders Erfgoed.

Het beleid van Meer Verbindingen (cultuur) en Belvoir (cultuurhistorie)³ dat op de regio gericht is, biedt kansen voor inspirerende projecten. Hierdoor kan iedereen die in Gelderland verblijft kennis maken met ons roerende en onroerende erfgoed. Deze projecten leggen een relatie tussen allerlei historische en actuele ontwikkelingen: *behoud door ontwikkeling*. Het zal gaan om educatieve of toeristische projecten die de cultuurhistorische identiteit van de regio zichtbaar maken en versterken. Ook kunst in de openbare ruimte kan een bijdrage leveren. Bij de keuze van de projecten sluiten wij aan bij de cultuurhistorische gebieden van *Belvoir*.

Musea

Een goed educatief beleid en een succesvol marketingbeleid staat of valt bij het bieden van goede inhoudelijke kwaliteit. Het is moeilijk om publiek te interesseren voor een collectie die niet op orde is of niet goed wordt gepresenteerd. Daarom zal de komende jaren doorgedaan worden met het versterken van de kwaliteit op de terreinen *publiekstaken* en het *behoud en beheer van de collectie*. In het beleid van musea moet een goede balans zijn tussen deze min of meer traditionele taken en de vernieuwende projecten. Het één kan niet zonder het ander.

De Gelderse musea hebben de laatste jaren een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Die ontwikkeling is positief. Het beheer en de toegankelijkheid van de collecties is aanzienlijk verbeterd. De projecten Integrale Veiligheidszorg, MUSIP/IGEM (Digitale ontsluiting van musea collecties en objecten) en het Museumregistratieproject dragen hier

Geregistreerde musea

aan bij. Het publiek werd beter bereikt door aantrekkelijke tentoonstellingen, samenwerkingsprojecten en vooral door de Gratis Gelderse Museumdag. Het is van belang dat de verworvenheden van deze projecten de komende jaren een vaste plaats krijgen in het reguliere museumbeleid. Musea kunnen hiervoor een beroep doen op ondersteuning door de stichting Gelders Erfgoed. De provincie stelt deze stichting in staat om met voorbeeldprojecten nieuwe ontwikkelingen in gang te zetten. De Gratis Gelderse Museumdag⁴ zetten wij voort. Hierbij sluiten wij aan bij plannen van het Rijk om musea voor jongeren gratis open te stellen.

Zonder de inzet van heel veel vrijwilligers zouden de Gelderse musea niet kunnen bestaan. De afgelopen jaren is veel materiaal ontwikkeld om deze vrijwilligers nog beter te ondersteunen. De komende jaren kunnen we hiervan de vruchten plukken.

Streekcultuur

Feesten, tradities, dialecten, streekgerechten⁵, het zijn allemaal onderdelen van onze cultuur die verbonden is aan het dagelijks leven in de eigen streek. De interesse voor de streekcultuur in Gelderland is groot. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de belangstelling voor streektaal, de paasvuren, carnaval, schuttersfeesten, de midwinterhoornblazers en het in ere houden van Oranjefeesten

eind augustus rond de geboortedag van Koningin Wilhelmina in de buurtschappen rond Paleis het Loo.

Volkscultuur heeft, als onderdeel van de streekcultuur, een groot publieksbereik. Volkscultuur⁶ is *het geheel van cultuuruitingen die als wezenlijk worden ervaren voor specifieke groepen, dit in relatie tot de traditie, het verleden en nationale, regionale of lokale identiteiten* (definitie Nederlands Centrum voor Volkscultuur). Wij stimuleren nieuwe projecten op dit terrein. Het gaat hierbij vooral om projecten die aansluiten bij de cultuurhistorische regio's van *Belvoir*. Zo legt volkscultuur een verband tussen onze gebouwde omgeving en ons immateriële erfgoed.

Veel oudere migranten⁷ voelen zich verbonden met de volkscultuur van hun land van herkomst. Door een relatie te leggen met de volkscultuur van hun nieuwe woonomgeving, hopen wij deze groepen hiervoor te interesseren.

Wij ondersteunen drie documentatiecentra. Eén voor het Rivierenland, één voor de Achterhoek en de Gelderland Bibliotheek voor de hele provincie. Deze centra leveren de basis voor historisch onderzoek en voor de kwaliteit van de streekcultuur.

De cultuuruiting die het dichtst bij ons staat is onze taal. Zonder taal geen cultuur. Voor veel mensen is de streektaal, naast het Nederlands, de taal waarin ze het liefst communiceren.

Het beheersen van een streektaal als *tweede of derde taal* is iets waar velen –terecht- trots op zijn. Wij willen de maatschappelijke en culturele betekenis van streektaal levend houden. De streektaalconsulent voor de Achterhoek en de Liemers levert hieraan een bijdrage.

Geschiedenis

Er is veel belangstelling voor geschiedenis. Geschiedenisprogramma's op de TV worden goed bekeken en boeken halen hoge oplages. De komst van het nieuwe Nationaal Historisch Museum naar Arnhem en het vaststellen van de *Canon van de Nederlandse geschiedenis* betekenen een extra impuls. De landelijke canon vraagt een uitwerking op provinciaal en lokaal niveau. Wij stimuleren dit.

Kruudmoes

Kruudmoes is een oud Oost-Veluws boerengerecht. Volgens velen een lekkernij, anderen gruwen ervan. Kruudmoes - ook wel melkmoes - is stevige kost en lijkt nog het meest op gortepap. Het moest de hardwerkende landarbeider een stevige bodem verschaffen. De pap kan warm, koud en lauw gegeten worden. Wel zo handig als maaltijd tijdens de oogst op het veld.

Er zijn veel regionale variaties. Dit recept wordt in Nunspeet gebruikt:

400 gram gort een nacht laten weken. Daarna in twee liter karnemelk gaar koken. Na één uur toevoegen: 250 gram rozijnen, 250 gram mager spek, een rookworst en tot slot veel verse kruiden (kervel, kruisemunt, venkel, zuring).

Eet smakelijk!

- 4 Jeugdbeleid
- 5 Sociaal beleid
- 6 Cultuurhistorie
- 7 Sociaal beleid: integratie

De komende jaren verschijnt een groot aantal lokale en regionale canons en aan een provinciale canon wordt gewerkt. De site www.mijngelderland.nl vervult op dit punt een centrale rol.

Onderzoek naar de recente geschiedenis ondersteunen wij met een budget voor de Redactie Historische Publicaties Gelderland. De onderzoeken monden uit in publicaties.

Ook organisaties of individuen die willen publiceren over de Gelderse geschiedenis kunnen op onze steun rekenen. Het moet dan gaan om kwalitatief goede boeken over een aspect van de Gelderse geschiedenis waarover nog weinig bekend is. De belangstelling voor de regionale geschiedenis en het onderzoek hiernaar, krijgt vorm binnen de lokale en regionale historische verenigingen. Deze verenigingen vervullen een rol als ambassadeurs van de cultuurgeschiedenis van de eigen woonomgeving. Zij kunnen een beroep doen op ondersteuning door de stichting Gelders Erfgoed.

Een goed archiefbestel ligt aan de basis van verantwoord historisch onderzoek. Archieven zijn de schatkamers van ons immaterieel erfgoed. Daarom hoort gekwalificeerd archiefbeheer in heel Gelderland de norm te zijn. De provinciale archiefinspectie stimuleert dit en ziet hierop toe. De archiefinspectie blijft dus een onmisbare schakel in de Gelderse archiefzorg.

Een bijzondere plek in het Gelderse archiefwezen wordt ingenomen door het Gelders Archief. Dit grootste archief in onze provincie – waar ook de oude provinciale archieven worden beheerd – vervult, samen met Gelders Erfgoed, een spilfunctie binnen het netwerk van erfgoedinstellingen in Gelderland. Het Audiovisueel archief en diverse onderzoeksprojecten zijn hier ondergebracht.

Daarom staan wij achter het plan om de bestuurlijke verantwoordelijkheid

Trots op kunst uit Gelderland

In een van de gangen van het provinciehuis in Arnhem hangt een bijzonder olieverfschilderij: 'De liquidatie van het Waallandschap' van de Gelderse kunstenaar Willem den Ouden. Wie het merkwaardige verhaal achter dit doek wil horen, moet maar eens praten met gedeputeerde Hans Esmeijer, die vol vuur kan vertellen over de kunstcollectie van de provincie. Een collectie die eigenlijk nauwelijks stukken bevat van vóór 1950.

"In de Tweede Wereldoorlog is het provinciehuis compleet weggebombardeerd, inclusief de kunstcollectie die in een paar eeuwen tijd was opgebouwd," legt Esmeijer uit. "Nadat het nieuwe provinciehuis in 1954 was gebouwd -

een 'gesamtkunstwerk' op zich - kwam langzaam de behoefte terug om er toch weer kunst op te hangen en neer te zetten. Aanvankelijk namen de ambtenaren die spullen zelf van thuis mee, maar de kwaliteit daarvan was op z'n zachts gezegd nogal wisselend. Daarom heeft provincie eind jaren vijftig toch weer een budget vrijgemaakt om serieuze kunstwerken aan te schaffen."

En zo is in de afgelopen halve eeuw een nieuwe, goed geïnventariseerde en geconserveerde kunstcollectie opgebouwd. Vrijwel alles is van de hand van Gelderse kunstenaars. Esmeijer: "Als je ziet wat er sinds de jaren vijftig in Gelderland is gemaakt, dan zie je dat we echt grote, vooraanstaande kunstenaars hebben. Daar zijn we trots op en dat willen we ook laten zien."

voor het Gelders Archief (als Regionaal Historisch Centrum Gelderland) te decentraliseren van het Rijk naar de provincie. De nieuwe huisvesting van dit archief moet voldoen aan de eisen van de Archiefwet én aan de eisen van de tijd.

Provinciale Kunstcollectie

Een verantwoord erfgoedbeleid begint natuurlijk bij het goed beheren van het erfgoed dat in ons eigen beheer is: Het Huis der Provincie en de provinciale kunstcollectie.

De betekenis van het Huis der Provincie als monument van de wederopbouwarchitectuur waarborgen wij met ons cultuurhistorisch beleid (Belvoir⁸). Het Huis der Provincie is sinds 2007 een rijksmonument. Dit betekent dat de cultuurhistorische waarden zijn omschreven en vastgelegd.

Het beheer van de provinciale kunstcollectie, de documentatie en de presentatie ervan zullen de komende jaren extra aandacht krijgen.

Koesteren Vorige generaties Gelderlanders hebben ons een rijk en divers erfgoed nagelaten. Dit verleden bepaalt onze plaats in het heden en in de toekomst. Daarom bevorderen wij dat zo veel mogelijk mensen kennis maken met onze cultuur uit het verleden. Daarom stimuleren wij dat het erfgoed goed beheerd wordt en goed toegankelijk is. € 1.966.000,-

De kennis van en de belangstelling voor de **GESCHIEDENIS** van Gelderland is groter.

€ 301.500,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
De Redactie Historische Publicaties Gelderland realiseert jaarlijks gemiddeld 2 onderzoeken over de recente geschiedenis. De onderzoeken resulteren in een publicatie.	€ 100.000,-	Budget van de Redactie Historische Publicaties Gelderland.
Particulieren en instellingen krijgen financiële ondersteuning bij het uitgeven van publicaties: <ul style="list-style-type: none"> - Vereniging Gelre (tbv het jaarboek) - Kadastrale atlas (3 atlassen per jaar) - Overige publicaties (gemiddeld 6 per jaar). 	€ 6.000,- € 9.500,- € 25.000,-	Meerjarensubsidie instelling. Meerjarensubsidie instelling. Onderdeel subsidieregeling.
Historische verenigingen in Gelderland kunnen een beroep doen op: <ul style="list-style-type: none"> - algemene advisering - cursusaanbod (algemene aanbod van Gelders Erfgoed aangevuld met 2 cursussen specifiek voor deze doelgroep). 	€ 45.000,-	Onderdeel budget stichting Gelders Erfgoed.
Gekwalificeerd archiefbeheer in Gelderland is de norm: <ul style="list-style-type: none"> - gemiddeld 2 voorbeeldprojecten per jaar. 	€ 25.000,-	Onderdeel subsidieregeling.
Het Audiovisueel archief Gelderland spoort AV-bestanden op, selecteert en beheert ze. Deze audiovisuele archieven zijn vervolgens toegankelijk voor een breed publiek.	€ 91.000,-	Meerjarensubsidie instelling.

Het **GELDERS ERFGOED** wordt in samenhang beheerd en gepresenteerd.

€ 495.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
De belangstelling voor het erfgoed in zijn algemeenheid neemt toe door: <ul style="list-style-type: none"> - integrale projecten (gemiddeld 2 per jaar) - informatieverstrekking (o.a. tijdschrift) - advies- en ondersteuning van instellingen. 	€ 400.000,-	Onderdeel budget Stichting Gelders Erfgoed.
De belangstelling voor het erfgoed neemt toe door de verdere uitbouw van de site mijn gelderland.nl.: <ul style="list-style-type: none"> - regionale sub-sites (vier regio's) - onderdeel toerisme - onderdeel Gelderse Canon. 	€ 25.000,-	Exclusief geormerkt budget cultuurhistorie van € 25.000,- Wij dienen tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie voor: <ul style="list-style-type: none"> - regionale sub-sites - Gelderse canon.
De instellingen op het terrein van het Gelders erfgoed (archieven, musea, documentatiecentra, geschiedenis, cultuurhistorie, historisch landschap) hebben hun beleid goed op elkaar afgestemd.	€ 20.000,-	Budget voor het secretariaat Gelders erfgoedplatform.
Projecten cultuur en cultuurhistorie dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit (gemiddeld 3 projecten per jaar).	€ 50.000,-	Het betreft een budget voor eenmalige projecten. Hiervoor kan geen meerjarenaanvraag ingediend worden. Projecten worden beoordeeld op grond van de inhoudelijke kwaliteit en de kwaliteit van het benaderen van de gekozen doelgroep. Dit betreft de bijdrage vanuit het beleidsveld cultuur; vanuit cultuurhistorie is een geormerkt budget van € 50.000,- beschikbaar. Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.

Wij zorgen voor een goed beheer van de provinciale **KUNSTCOLLECTIE**.

Hierdoor en door de jaarlijkse aankopen is de collectie van hoog artistiek niveau. De collectie vervult zo een belangrijke functie in de provinciale gebouwen.

€ 100.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
Jaarlijks koopt de provincie nieuwe kunstwerken voor de collectie. De collectie wordt door de provincie goed beheerd en tentoongesteld.	€ 100.000,-	Voor het aankopen van de kunstwerken wordt een klankbordgroep ingesteld.

De belangstelling voor de **STREEKCULTUUR** van Gelderland en de Gelderse regio's is levendig

€ 469.500,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
<p>Initiatieven op het terrein van de streekcultuur dragen bij aan de culturele identiteit van Gelderland; hierbij wordt waar mogelijk aangesloten bij de cultuurhistorische regio's van Belvoir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Advies- en informatiepunt bij stichting Gelders Erfgoed - 2 projecten per jaar (te ontwikkelen door het informatiepunt). 	€ 75.000,-	Dit betreft de bijdrage vanuit het beleidsveld cultuur. Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.
Een streektaalconsulent vergroot de kennis van en het actieve gebruik van het Nedersaksisch in de Achterhoek en de Liemers.	€ 25.000,-	Meerjarensubsidie instelling.
<p>De kennis en de belangstelling voor het streekeigene blijft behouden binnen de kaders van drie documentatiecentra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Staring Instituut - Gelderland bibliotheek - Tweestromenland. 	<p>€ 50.000,-</p> <p>€ 316.000,-</p> <p>€ 3.500,-</p>	<p>Meerjarensubsidie instelling.</p> <p>Meerjarensubsidie instelling.</p> <p>Meerjarensubsidie instelling.</p>
Een Festival interesseert een breed publiek voor streekcultuur.	Festival budget	(zie hoofdstuk Beleven, onderdeel festivals).

De Gelderse **MUSEA** versterken hun publiekstaken en het collectiebeheer.

€ 600.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
<p>De kwaliteit van geregistreerde musea is vergroot door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projecten op het terrein van behoud, beheer en publiekstaken - Scholingsaanbod op de terreinen behoud, beheer en publiekstaken - algemene advisering en ondersteuning. 	€ 400.000,-	Onderdeel budget stichting Gelders Erfgoed.
Geregistreerde musea realiseren publiekgerichte activiteiten, die vernieuwend zijn voor Gelderland. Projecten worden bij voorkeur in samenwerking met andere (erfgoed)instellingen gerealiseerd.	€ 200.000,-	Onderdeel subsidieregeling.
Jaarlijkse Gratis Museumdag.	PM	Hiervoor wordt een aanvraag nieuw beleid ingediend (in het kader van de provinciale begroting 2009).

5. Beleven

Wie van cultuur leert houden, hoeft zich nooit meer te vervelen!

Elke week oefenen in Gelderland zo'n 1200 zangverenigingen. Soms met hoge ambities, altijd met passie. Samen met anderen muziek maken. Elke week weer. Wat voor de zangverenigingen geldt, geldt ook voor de honderden popgroepen, toneelverenigingen en de vele amateur beeldend kunstenaars. Ook buiten de verenigingen groeit en bloeit cultuur. Vooral jongeren beleven cultuur op een geheel eigen manier. Die staat vaak los van de oude vertrouwde disciplines.

Kinderen op school maken kennis met cultuur van ver én van dichtbij. Ook ouderen kunnen zich verdiepen in kunst die niet altijd gemakkelijk te begrijpen is.

De inwoners van Gelderland beleven cultuur. Het is een vast onderdeel van het dagelijks leven. In verenigingsverband, als individu, op school of als bezoeker van een festival.

Het gaat om de mensen

'Cultuur en cultuurhistorie dragen in sterke mate bij aan de sociale samenhang en identiteitsvorming...'

(Gelders Coalitieakkoord 2007-2011, p. 14).

Deze passage uit het Coalitieakkoord legt een duidelijke *verbinding* tussen sociale samenhang en de betekenis van kunst en cultuur.

Kunst en cultuur krijgen echt betekenis in de *beleving* ervan, door mensen, oud en jong, geboren in Gelderland of (ver) daar buiten.

Volgens de culturele atlas houdt meer dan een derde deel van de Gelderse bevolking zich bezig met kunst en cultuur. Velen doen dit uit liefhebberij. Samen kunst maken schept een band. Anderen willen juist hun artistieke grenzen verkennen. Ze streven met passie en gedrevenheid naar het hoogst haalbare. Jongeren hebben andere interesses dan ouderen en ook onder jongeren zijn de verschillen natuurlijk enorm. Deze *cultuurbeleving* van zoveel mogelijk mensen ondersteunen wij. Meestal trekken wij samen op met de Gelderse gemeenten. Zo werken we namelijk het meest effectief aan ons doel: voor iedereen moet er een toegankelijk aanbod zijn. Divers en dichtbij.¹

Niet iedereen komt *vanzelf* in aanraking met kunst en cultuur. Cultuur is waardevol, maar niet altijd gemakkelijk

te begrijpen. Veel kunstuitingen moet je leren waarderen. Alleen door je er in te verdiepen ontdek je de betekenis ervan. Dit geldt voor jong en oud. Daarom is cultuureducatie de hoeksteen van het Gelderse cultuurbeleid.

Waar bouwen we op voort?

Met *Verbindingen* kreeg cultuur in de regio een vaste plaats in ons beleid. Amateurkunst kreeg een extra impuls. De ondersteuning van cultuureducatie op school veranderde. Dit betekent dat er in de voorgaande jaren veel nieuw beleid is ontwikkeld en in gang gezet.

In 2002 werd regionaal cultuurbeleid ingevoerd. Eerst in twee kleine regio's. Nu is regionaal cultuurbeleid vanzelfsprekend geworden in het Rivierenland, de Achterhoek en op de Veluwe. Er zijn plannen voor de overige regio's (rond de Gelderse steden). De gemeenten, de provincie en de instellingen in de regio werken samen. Dit heeft effect. Jaarlijks komen nu projecten van de grond die voorheen nooit gerealiseerd konden worden, maar nu op regionaal niveau wel. Gemeenten worden gestimuleerd om, al dan niet samen, cultuurbeleid te formuleren.

De reorganisatie van Edu-Art is afgerond. Edu-Art is inhoudelijk en financieel een sterke en gezonde organisatie. Samen met gemeenten en

het culturele veld werkt Edu-Art aan de versterking van cultuureducatie in het onderwijs. In drie regio's kwamen regionale coördinatiepunten van de grond. Met het project Erfgoededucatie wordt gewerkt aan het opheffen van de achterstand van het erfgoed binnen cultuureducatie. Het is normaal geworden dat er binnen de programmering van de Gelderse podiuminstellingen aandacht is voor educatie.

De amateurkunst ontwikkelt zich sterk. De tijd van een overzichtelijk aanbod binnen een paar herkenbare disciplines, is definitief voorbij. Dit betekent dat ook wij ons buiten de bestaande kaders moeten begeven, op zoek naar nieuwe vormen van cultuurbeleving. De jongerencultuur (rap, streetdance etc.) wordt vormgegeven door de jongeren zelf, vanuit hun leefwereld met een geheel eigen dynamiek. Grotendeels redt men zich zelf, maar soms is ondersteuning meer dan welkom. Het beleid dat hiervoor de laatste jaren in gang is gezet, sluit aan op deze nieuwe ontwikkelingen. Jeugdtheaterscholen kwamen tot bloei, regionale servicepunten zijn gestart en projecten voor specifieke groepen kwamen van de grond. Het ondersteuningsaanbod van de stichting Kunst en Cultuur Gelderland is bekeken en waar nodig aangepast.

¹ Sociale samenhang

Nationaal Jeugd Orkest,
Summer Academy

Voor de laatste jaren kwamen verschillende succesvolle festivals en manifestaties tot stand, bijvoorbeeld de Modebiënnale en de Internationale Muziekzomer Gelderland. De festivals slagen er uitstekend in om veel mensen te interesseren voor cultuur. Festivals hebben een grote economische en culturele uitstraling voor de hele provincie.

Werk in uitvoering 2009-2012

Cultuureducatie

Cultuureducatie is en blijft de basis voor het beleid en heeft de hoogste prioriteit

(Gelders Coalitieakkoord 2007-2011, p. 15). Daarom blijft de aandacht voor cultuureducatie de komende jaren onverminderd groot. Cultuureducatie is voor iedereen, maar net als voorheen, ligt het accent van dit beleid bij kinderen in het primair onderwijs. Toch zullen wij de komende jaren meer aandacht geven aan jongeren en volwassenen. Met Edu-Art overleggen wij in hoeverre zij hierin een rol kunnen spelen.

Het primair onderwijs krijgt van het Rijk een budget

voor cultuureducatie. Scholen bepalen zelf hoe zij cultuureducatie invullen. Zij willen een kunstmenu op maat², met activiteiten in hun eigen omgeving die aansluiten op het lesprogramma en de identiteit van de school. Culturele instellingen spelen in op deze nieuwe en nog steeds groeiende vraag naar educatieve producten. Musea, podiuminstellingen en beeldend kunstenaars spannen zich in om een

2 Onderwijs, Jeugd

Regelneef in kunst en cultuur

Hoe zorg je ervoor dat cultuuronderwijs een vaste plek krijgt in het lesprogramma van basisscholen? Het is een vraag die Tino Duchateau zich dagelijks stelt. Duchateau is projectleider van het Coördinatiepunt Cultuureducatie bij de Harderwijkse stichting Cultuur.uit (spreek uit: cultuurpuntuit).

Stichting Cultuur.uit is een jonge club, een driejarige pilot van de provincie. De Harderwijkse stichting streeft ernaar het de stevast drukbezette scholen zo makkelijk mogelijk te maken meer aan kunst en cultuur te doen.

Cultuur.uit regelt voorstellingen, workshops door kunstenaars of danslessen voor scholen. Van data plannen tot facturering, Cultuur.uit neemt de hele logistiek voor zijn rekening. Daarbij plukt de stichting de vruchten van haar uitstekende contacten in de kunstwereld.

116 scholen heeft Cultuur.uit vorig jaar bereikt, het eerste jaar van de pilot. Dat zijn zo'n 11.000 leerlingen, of 50 procent van het totaal in de zeven gemeenten die Cultuur.uit onder zijn hoede heeft. Daarmee zit de stichting nu al boven het vastgelegde doel van 30 procent. En de verwachting is dat dit jaar nog meer leerlingen bereikt worden.

Hobbels op de weg zijn er ook. Zo zitten scholen vaak krap in hun budget en is zelfs voor het gunstig geprijsde aanbod van Cultuur.uit geen geld. Toch valt de balans absoluut positief uit, zegt Duchateau. "Scholen nemen onze diensten graag af. Wij nemen ze werk uit handen."

Nijkerk SON schoolbezoek

De Moespot maakt het verschil met muziek

De paradedpaardjes van basisschool de Moespot zijn zonder enige twijfel het schoolorkest en het onder- en bovenbouwkoor. Daarmee maakt de basisschool uit Tiel het verschil. Zo'n veertig leerlingen doen mee met koor en orkest. De samenstelling wisselt elk jaar, maar de belangstelling blijft onveranderd hoog. "We zijn er ooit mee begonnen als proefproject. Het beviel zo goed dat we er niet zijn opgehouden. Koor en orkest vormen nu vaste onderdelen van het schoolbestaan", zegt Marga van Elst, docente van groep één en jarenlang coördinator cultuur op de Tielse basisschool.

Het orkest speelt van alles, een bonte verzameling aan muzieksoorten die zijn oorsprong vindt in de grote variatie aan muziekinstrumenten. Drumstel,

cello en blokfluit spelen klassiek, modern en pop. Het is maar wat zich aan het begin van het jaar aanbiedt. "Ook al kunnen de kinderen maar een paar noten spelen, ze kunnen altijd meedoen," zegt Van Elst. Maar er is meer. De leerlingen van De Moespot zijn elk jaar trouwe deelnemers aan het project 'Reizen in de tijd'. Deze praktische speurtocht naar de wortels van Tiel en zijn inwoners wordt mede vormgegeven door bureau CultuurKonnekt. Het is een project van de stad Tiel en Erfgoed Actueel. "Spelenderwijs pikken de kinderen veel op van ons cultureel erfgoed," zegt Van Elst. "De leerlingen vinden het prachtig om te zien hoe de mensen hier leefden."

aanbod te ontwikkelen dat aansluit bij de specifieke vraag vanuit het onderwijs. Gemeenten zijn steeds meer verantwoordelijk voor cultuureducatie in hun eigen gemeente. Ook binnen ons regionaal cultuurbeleid werken gemeenten samen om deze taak uit te voeren. Vaak hebben ze er nog weinig ervaring mee. Iedereen erkent dat een goede aansluiting van vraag (van

scholen) en aanbod (van culturele voorzieningen) op de educatieve markt belangrijk is. Toch is dit in de praktijk nog lang niet optimaal. Daarom zal Edu-Art scholen, culturele instellingen en gemeenten blijven ondersteunen met advies, kennis en informatie. De bemiddeling tussen vraag en aanbod verschuift van het provinciale niveau naar het regionale/lokale niveau.

Dit geldt ook voor de organisatie van boekingen. Regionale Coördinatiepunten zorgen er voor dat scholen dichtbij educatieve projecten kunnen inkopen. Een regionaal coördinatiepunt kent niet alleen de wensen van de school, maar weet ook wat er in de regio 'te koop' is. Valt dit aanbod tegen, dan stimuleert het coördinatiepunt de ontwikkeling van nieuwe producten. Ook hier ondersteunt Edu-Art de

instellingen op alle gebieden. Kortom, bij het Regionale Coördinatiepunt komen alle lijnen samen: van het onderwijs, van de culturele instellingen en van de overheden (gemeenten en provincie). De ervaringen met de bestaande coördinatiepunten (de pilots uit de jaren 2005-2008) zijn zo positief dat wij Edu-Art vragen om in elke regio een coördinatiepunt te realiseren. Dit kan alleen als hiervoor bij de betreffende gemeenten voldoende draagvlak is. Zij moeten uiteindelijk de verantwoordelijkheid overnemen. Eind 2012 moet de bemiddelingstaak van Edu-Art helemaal overgedragen zijn aan de regio. Of een coördinatiepunt in elke regio in de periode 2009-2012 mogelijk is, hangt af van de financiële ruimte binnen het budget van Edu-Art en van aanvullende financiering uit het Programmafonds Cultuurparticipatie. Samen met Edu-Art, gemeenten en de Centra voor de Kunsten bepalen wij welke coördinatiepunten voor een bijdrage in aanmerking komen.

Cultuureducatie was voor het jaar 2001 vooral kunsteducatie. Er was vrijwel geen aandacht voor ons erfgoed in het cultuureducatieve aanbod. Het Project Erfgoededucatie³ verbeterde dit. Het erfgoed in het gemeentemuseum, de monumenten *om de hoek* en de gemeentelijke cultuurhistorische *canon* hebben inmiddels een vaste plaats gekregen binnen het educatieve aanbod. Om te zorgen dat deze aandacht blijvend is, zal dit project nog één keer voor vier jaar voortgezet worden.

Het culturele aanbod is breed en divers. Dit moet ook gelden voor het educatieve aanbod. Daarom zullen wij nieuwe projecten realiseren op het terrein van mediawijsheid⁴ (omroep, Internet en bibliotheken) en op het snijvlak van sport en cultuur⁵. Bij dit laatste sluiten wij aan op de Rijksregeling Sport en Cultuur. Daarnaast stimuleren wij projecten voor bijzondere groepen⁶. Bijvoorbeeld voor de groep vijftigplussers, die steeds groter wordt.

Ook jongeren in de leeftijd tot 18 jaar, waarvoor geen educatief aanbod is binnen het onderwijs, verdienen extra aandacht.

Alle podiuminstellingen die een subsidie van ons ontvangen moeten een educatief aanbod ontwikkelen. Het gaat hier om een aanbod voor jong en oud (zie hoofdstuk 3 *Scheppen*). Cultuur moet ook letterlijk bereikbaar⁷ zijn. Hiervoor is een goed systeem van openbaar vervoer onmisbaar. Dit geldt zowel voor de steden als voor het platteland. In aanvulling op het reguliere openbaar vervoer gaan wij op zoek naar specifieke vervoersoplossingen, zoals vervoer naar educatieve activiteiten voor het onderwijs.

Amateurkunst

Het nieuwe beleid op het terrein van de amateurkunst heeft inmiddels een vaste vorm aangenomen. Op basis van de in *Verbindingen 2005-2008* aangekondigde inventarisatie is het ondersteuningsaanbod tegen het

3 Cultuurhistorie

4 Sociaal beleid, Omroepbeleid, bibliotheken,

5 Sport

6 Oudere, Jeugd

7 Openbaar vervoer

Een kweekschool voor film- en theatertalent

Plankenkoorts. Film- en theaterdocent Marcel Zweers weet er alles van. Op de Jongerentheaterschool Rivierenland ziet hij elke keer weer hoe zijn leerlingen er manhaftig de confrontatie mee aangaan. "Het draait allemaal om je angsten te overwinnen. Maar een beetje plankenkoorts hou je tot het eind van je toneel- of acteercarrière."

Het gaat goed met theaterschool Rivierenland. Het leerlingenaantal – nu zo'n honderd in totaal – groeit gestaag, en er zijn plannen het aanbod te vergroten. Zo wil de school volgend jaar een productiehuis opzetten voor leerlingen die buiten het lesprogramma om zelf een voorstelling willen

bedenken en uitvoeren. Nieuw op school is de filmopleiding van de school. Dit jaar is de eerste lichting begonnen. De rol van de provincie was vooral in de beginjaren van de school cruciaal. Via de koepelorganisatie Kunst en Cultuur Gelderland begeleidde de provincie de school inhoudelijk. Hoewel de school een ideale vooropleiding is voor acteurs en theatermakers, richt de jeugdtheaterschool zich niet louter op ambitieuze acteurs in de dop. Directeur Karel Zwart: "Bij ons is eigenlijk elke jongere welkom met interesse in toneel. Het is een vormende activiteit waar je je hele leven plezier van hebt, of je nu het vak in wilt of niet. Je leert voor een groep te staan, intensief met anderen te werken, je gevoelens te uiten. En

daarnaast is het gewoon heel leuk." De lessen vinden plaats in Culemborg en Tiel, op zaterdagen en door de weeks in de avonden. Zweers: "Onze leerlingen zijn heel enthousiast en dat maakt het werk zo lonend. Wij proberen ze de best mogelijke uitgangspositie te verschaffen, zodat ze kunnen uitgroeien tot volwaardige film en theatermakers."

licht gehouden en waarnodig geactualiseerd. De stichting Kunst en Cultuur Gelderland verzorgt nu een ondersteuningsaanbod voor alle kunstdisciplines. Dat wil zeggen ook op het terrein van de beeldende kunst. Hiermee is een laatste *witte vlek* in het ondersteuningsaanbod weggewerkt.

De ondersteuning richt zich op alle amateurs:

- de brede basis: amateurs die hun hobby vooral om sociale redenen beoefenen
- de ambitieuze middenlaag: amateurs die zich verder willen ontwikkelen
- de talentvolle toppers⁸: het aanbod voor deze groep is nieuw.

In *Verbindingen 2001-2004* is gestart met een aantal *regionale jeugdtheaterscholen*. Deze scholen zijn bedoeld voor jongeren met een passie voor theater maken, maar dan niet binnen de traditionele toneelverenigingen. In 2007 is onderzocht of de -inmiddels vier- jeugdtheaterscholen aan de verwachtingen voldoen. De resultaten van dit onderzoek zijn positief. Dankzij de provinciale subsidies komen ook in de regio jeugdtheaterscholen van de grond. Zonder provinciale steun zou dit niet mogelijk zijn. Daarom blijven wij tenminste vier jeugdtheaterscholen ondersteunen. Als meer middelen beschikbaar komen, bijvoorbeeld uit het Programmafonds Cultuurparticipatie, kan dit aantal uitgebreid worden. De provinciale subsidies zijn vooral bedoeld voor de regionalisering van de scholen.

De amateurkunst verandert. Vroeger was een amateur óf lid van een vereniging óf hij volgde een cursus bij een Centrum voor de Kunsten. De 'nieuwe' amateur is minder honkvast, werkt soms alleen, soms (tijdelijk) bij een vereniging, soms bij een school. De ambities van de amateur en de manier waarop hij daarmee omgaat, zijn duidelijk anders geworden. Dit betekent

D-Out of the Blue - project van Regionaal Cultuurbeleid Achterhoek, uitgevoerd door Edu-Art i.o.v. KCG

een nieuwe taakstelling voor de Centra voor de Kunsten en ook een nieuwe vorm van ondersteuning. Daarom is een nieuw initiatief uit *Verbindingen 2005-2008* tot ontwikkeling gekomen: het *Regionale servicepunt amateurkunst*. Een servicepunt is een loket dat het brede amateurveld in de regio ondersteunt. Het kan gaan om allerlei zaken, zoals hulp bij het vinden van oefenruimte, het organiseren van een bijscholingscursus of het geven van algemene informatie over mogelijkheden voor amateurs in de regio. De servicepunten werken nauw samen met instellingen in de regio. Zo worden bestaande mogelijkheden optimaal benut. In de komende jaren willen wij vier servicepunten verder uitbouwen. Afhankelijk van de ervaringen hiermee én van nieuwe financiële mogelijkheden uit het Programmafonds Cultuureducatie, kan dit aantal uitgebreid worden.

We hebben ervaren dat *bijzondere projecten* de kwaliteit van en de belangstelling voor de amateurkunst vergroten. De komende jaren willen wij jaarlijks verschillende eenmalige projecten mogelijk maken:

- die gericht zijn op talentvolle amateurs die zich verder willen ontwikkelen
- waarin samengewerkt wordt met bewoners van bepaalde wijken of kleine kernen

- die gericht zijn op mensen die nu niet of weinig deelnemen aan amateurkunst;
- die een relatie leggen tussen de kunsten en een andere discipline, bijvoorbeeld dans en sport.

Innovatie en kwaliteit staan bij de projecten voorop. Soms zullen de projecten samenvallen met educatieve projecten.

Regionaal cultuurbeleid

Regionaal cultuurbeleid is operationeel in drie Gelderse regio's: de Veluwe, het Rivierengebied en de Achterhoek. De regio's rond de grote steden (Veluwezoom, Midden-Gelderland en de gemeenten rond Nijmegen) vallen hier nu nog buiten.

Samen met gemeenten en culturele instellingen stimuleren wij in de drie regio's allerlei culturele projecten. De schaal van de regio is hierbij het uitgangspunt. Voor veel zaken is de provinciale schaal te groot en de gemeentelijke te klein. Door samen te werken krijgen we voor elkaar wat ieder afzonderlijk niet voor elkaar krijgt.

Het aanbod is divers, van jongerenprojecten in het Rivierenland tot amateurtheater op de Veluwe. De waardering voor regionaal werken op cultureel gebied is dan ook groot, bij ons én bij de deelnemende gemeenten.

Niet voor niets staat in het Gelders Coalitieakkoord 2007-2011 dat het regionaal cultuurbeleid '... de komende periode wordt uitgebreid naar de overige regio's' (p. 15).

Met regionaal cultuurbeleid willen wij allereerst de culturele dynamiek in de regio versterken. Dit wordt direct zichtbaar door de projecten die gerealiseerd worden. Maar er is meer. Wij willen samen met de gemeenten beleid ontwikkelen voor de lange termijn. Cultuureducatie, vrijwilligerswerk, cultuurtoerisme en amateurkunst zijn onderwerpen die ons allen aangaan en die met een gezamenlijke aanpak beter tot hun recht komen. Dit betekent dat wij gemeenten betrekken bij projecten die wij als provincie zelf in de regio ontwikkelen, zoals de

jeugdtheaterscholen, de regionale servicepunten amateurkunst en de regionale coördinatiepunten cultuureducatie. Zo bereiken wij dat ons beleid aansluit bij ambities van de gemeenten.

Wij nemen de kosten die verbonden zijn aan de projectcoördinatie voor onze rekening. Hetzelfde geldt voor een deel van het projectenbudget. Van de gemeenten vragen wij dat ze, in verhouding tot het aantal inwoners, bijdragen aan het projectenbudget. Dit projectenbudget kan hoger worden door een bijdrage uit het programmafonds cultuurparticipatie.

Voor grote delen van Gelderland is recreatie en toerisme⁹ een belangrijke bedrijfstak. Natuurbeleving, fietsen en wandelen zijn sterke punten van

onze provincie. Culturele activiteiten bieden hierop een welkome aanvulling. Ook buiten het hoogseizoen en ook bij slecht weer. Op het snijvlak van economie en cultuur ontwikkelen wij cultuurtoeristische projecten. Hiermee versterken wij de vrijetijdseconomie van de regio.

Festivals

Festivals zijn populair, zowel bij de makers als bij het publiek. Dit komt door hun feestelijke imago, de hoge publicitaire waarde en de vaak lage drempel. Dit verklaart de groei van het aantal festivals. Festivals trekken veel publiek, ook van buiten de provincie. Daarom zijn festivals in economisch opzicht belangrijk.

9 Economie: recreatie en toerisme

In Gelderland is elke zomer 'Muziekzomer'

Jong, muzikaal talent voorbereiden op de beroepspraktijk van de klassieke musicus is de missie van het Nederlands Jeugd Orkest. "Wij proberen de musicus van de toekomst te vormen", zegt directeur Arthur van Dijk.

Het NJO organiseert al vijftig jaar orkest- en ensembleprojecten voor veelbelovende musici, maar de belangrijkste activiteit is een initiatief van recenter datum: de NJO Summer Academy. Onder de artistieke eindverantwoordelijkheid van dirigent Reinbert de Leeuw worden ruim honderd jonge musici gecoacht door een keur aan topdirigenten uit binnen- en buitenland.

Het resultaat van hun inspanningen geven de deelnemers ten beste op de Internationale Muziekzomer Gelderland, het toonaangevende muziekfestival dat het NJO elk jaar in augustus organiseert. Want presentatie is volgens directeur Van Dijk een essentieel kenmerk van het werk van de Summer Academy. "Als musicus heb je een publieke taak. Je moet laten zien wat je kunt." Ruim 16 duizend bezoekers trok de muziekzomer vorig jaar en de rek is er nog niet uit.

Van Dijk is bijzonder in zijn sas met de rol van de provincie Gelderland. Als subsidiënt, uiteraard, maar ook als partner die meedenkt. "We zijn samen bezig Gelderland als festivalprovincie op de kaart te zetten. Nergens in Nederland heb je zoveel prachtige zalen en podia bij elkaar als hier. We willen daar allebei het maximale uit halen."

Gelderland kent veel festivals, van klein tot groot, verdeeld over alle disciplines. De Modebiënnale Arnhem, de Internationale Muziekszomer Gelderland en het Literair Festival de Wintertuin hebben een vaste plek verworven op de jaarlijkse festivalagenda.

Festivals hebben een heldere inhoud en ze zijn zeer op het publiek gericht. Festivals bereiken een breed publiek, maar kosten veel geld. Ook daardoor zijn ze gebaat bij financiële zekerheid gedurende enige jaren.

Op sommige grote festivals na, konden festivals alleen een beroep doen op de Subsidieregeling cultuur Gelderland. Deze regeling stimuleert vooral vernieuwende en eenmalige projecten. Festivals zijn echter niet per se gericht op vernieuwing en vinden jaarlijks of om de paar jaar plaats. Daarom ondersteunen wij festivals de komende jaren op een andere manier. Omdat het organiseren van een festival veel geld kost, is het aantal festivals dat kan rekenen op subsidie beperkt, dit ondanks het grotere budget voor festivals.

Wij ondersteunen de volgende festivals:

- Festivals die trendsettend en internationaal gericht zijn. Deze festivals zijn voor hun discipline

landelijk van betekenis, innovatief en internationaal gericht.

- Festivals die een provinciale of grootregionale uitstraling hebben. Deze festivals hebben een overwegend grootregionaal en soms landelijk bereik. Ze hebben een hoge kwaliteit die tot uiting komt in hun professionaliteit. Zij nemen in het totale aanbod in Oost-Nederland een bijzondere plaats in.

Een aantal in het bij dit hoofdstuk behorende overzicht met naam genoemde festivals kunnen, als ze een goed plan indienen, rekenen op een subsidie voor vier jaar. Daarnaast nodigen wij initiatiefnemers uit plannen in te dienen voor een festival met een accent op volkscultuur, een festival voor amateurkunst en voor een festival beeldende kunst Gelderland. Ook voor andere nieuwe initiatieven – twee tot drie – is ruimte in het budget. Hiermee bereiken wij een goede spreiding over de verschillende regio's en steden en over de verschillende disciplines.

Samen met de provincie Overijssel werken wij aan een gezamenlijke PR en marketing voor festivals in Oost-Nederland. Een festivalagenda is hiervan een onderdeel.

Noordrijn-Westfalen

Culturele samenwerking met onze oosterburen blijft belangrijk. Dit doen wij samen met Limburg en Overijssel. Als er kansrijke ideeën zijn, steunen wij die.

Het moet gaan om projecten met een effect op de lange termijn voor de culturele relatie met Noordrijn-Westfalen. Daarom cofinancieren wij ook cultuurprojecten in het kader van het Europese Interregprogramma. In de komende jaren willen wij intensiever samenwerken met de Kulturraum Niederrhein. Deze organisatie is actief in het gebied tussen de grens en het Ruhrgebied en is daarom geografisch en qua schaal een natuurlijke partner.

Uitvoering tijdens Gelderland Popland 2007
Foto: Kropot

Beleven Cultuur verhoogt de kwaliteit van het leven in onze provincie. Daarom is het belangrijk dat zo veel mogelijk mensen deelnemen aan cultuur. Jong en oud, in heel Gelderland. Dit kan actief, als schilder, muzikant of dichter. Maar ook passief, als bezoeker van een tentoonstelling, een festival of een theatervoorstelling. € 6.365.000,-

CULTUUREDUCATIE is en blijft de hoeksteen van het Gelderse cultuurbeleid. Daarom wordt de kwaliteit van cultuureducatie versterkt. Hiervoor sluiten het aanbod van en de vraag naar educatieve producten goed op elkaar aan. Dit draagt ook bij aan de culturele identiteit van de Gelderse regio's.

€ 3.280.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
<p>Scholen, gemeenten en instellingen geven op een kwantitatief en kwalitatief hoog niveau invulling aan hun educatieve taken.</p> <p>Scholen kunnen in de regio eenvoudig educatieve producten inkopen. Edu-Art ondersteunt dit zodanig dat regionale coördinatiepunten cultuureducatie dit geleidelijk overnemen (gerealiseerd in 2012).</p>	€ 3.100.000,-	<p>Budget Edu-Art en budget voor coördinatiepunten. Budget ondersteuningstaken Edu-art wordt afgebouwd tot € 2.900.000,- in 2012, ten gunste van de coördinatiepunten.</p> <p>- Tenminste 5 regionale coördinatiepunten in 2009. - Tenminste 8 regionale coördinatiepunten in 2012.</p> <p>Voor de regionale coördinatiepunten dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.</p>
<p>Jongeren doen kennis op van het cultureel erfgoed uit hun eigen regio (Project Erfgoededucatie). Hierbij wordt waar mogelijk aangesloten bij de cultuurhistorische regio's van Belvoir.</p>	€ 80.000,-	<p>Dit betreft de bijdrage vanuit het beleidsveld cultuur; vanuit cultuurhistorie is een geormerkt budget van € 25.000,- beschikbaar.</p> <p><i>Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.</i></p>
<p>Alle door ons gesubsidieerde cultuurinstellingen hebben een educatief beleid geformuleerd en voeren dit uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podiuminstellingen die een meerjarensubsidie ontvangen; - Festivals die een meerjarensubsidie ontvangen; - Musea die hiervoor een projectsubsidie ontvangen. 	xx	<p>Uitvoering vindt plaats binnen de verschillende sectoren</p>
<p>Het aanbod van educatieve producten wordt uitgebreid met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - project Mediawijsheid; - project Sport en Cultuur (brede school); - projecten cultuureducatie voor bijzondere doelgroepen (waar ondermigranten, mensen met een beperking en ouderen). 	€ 100.000,-	<p>Het betreft een budget voor eenmalige projecten. Hiervoor kan geen meerjarenaanvraag ingediend worden. Projecten worden beoordeeld op grond van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit en de kwaliteit van het benaderen van de gekozen doelgroep.</p> <p>Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.</p>

REGIONAAL CULTUURBELEID: Gelderse gemeenten, de provincie en het culturele veld werken samen aan de versterking van cultuur in de regio. Door deze samenwerking en dankzij inspirerende projecten neemt cultuurdeelname ook buiten de steden toe.

€ 900.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
Regionaal cultuurbeleid is effectief in alle Gelderse regio's: -3 bestaande regio's: Rivierenland, Noord en Oost Veluwe en de Achterhoek; -3 nieuwe regio's rond de grote steden.	€ 850.000,-	Voor concrete projecten in de regio dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.
Culturele activiteiten versterken de vrijetijdseconomie van Gelderse regio's.	€ 50.000,-	Het betreft een budget voor eenmalige projecten. Hiervoor kan geen meerjarenaanvraag ingediend worden. Het gaat hier om integrale projecten op het snijvlak van economie en cultuur. Het hiernaast genoemde budget is de bijdrage vanuit het cultuurbeleid.

De **AMATEURKUNST** in Gelderland heeft de ruimte om zich te ontwikkelen: de diversiteit wordt groter, de kwaliteit wordt beter en zo veel mogelijk mensen zijn actief binnen de amateurkunst.

€ 1.100.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
Dankzij een ondersteuningsaanbod voor alle kunstdisciplines groeit en bloeit de amateurkunst. Het aanbod bestaat uit: -scholingsaanbod op inhoudelijke en bestuurlijk gebied; - projecten die de kwaliteit en het bereik vergroten; - algemene advisering en ondersteuning	€ 800.000,-	Onderdeel budget stichting Kunst en Cultuur Gelderland.
Jongeren krijgen de kans om zich te ontplooiën binnen het amateurtheater dankzij de verdere ontwikkeling van minimaal 4 regionale jeugdtheaterscholen.	€ 100.000,-	Subsidies worden verleend in overleg met de betreffende gemeenten en de KCG; initiatieven die in de periode 2005-2008 al een provinciaal subsidie ontvingen krijgen prioriteit. Subsidies zijn bedoeld voor de regionalisering van de scholen. <i>Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.</i>
Het amateurveld (verenigingen, maar ook individuen) kunnen voor ondersteuning terecht bij minimaal 4 regionale servicepunten amateurkunst.	€ 100.000,-	Subsidies worden verleend in overleg met de betreffende gemeenten en de KCG; initiatieven die in de periode 2005-2008 al een provinciaal subsidie ontvingen krijgen prioriteit. <i>Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie.</i>

De deelname aan en de kwaliteit van de amateurkunst is groter door jaarlijks 4 projecten: <ul style="list-style-type: none"> - projecten in wijken of kleine kernen - projecten voor groepen die nu weinig deelnemen - projecten voor talentontwikkeling - sectoroverstijgende projecten (dans en sport). 	€ 75.000,-	Het betreft een budget voor eenmalige projecten. Hiervoor kan geen meerjarenaanvraag ingediend worden. Projecten worden beoordeeld op grond van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit en de kwaliteit van het benaderen van de gekozen doelgroep. Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie. <i>Projecten kunnen aanvullend ondersteund worden vanuit de Regeling sociaal beleid Gelderland.</i>
---	------------	--

Het aanbod aan **FESTIVALS** is divers, inspirerend en goed gespreid. Zo dragen festivals bij aan het culturele gezicht van Gelderland.

€ 985.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
In Gelderland zijn Festivals die trendsetzend en internationaal gericht zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Internationale beeldtentoonstelling Sonsbeek - Triënnale Tuin- en landschapsarchitectuur - Modebiënnale Arnhem. 	PM PM € 110.000,-	Budget culturele infrastructuur. Budget culturele infrastructuur.
In Gelderland zijn nieuwe en bestaande festivals die een provinciale of grootregionale uitstraling hebben: <ul style="list-style-type: none"> - Internationale Muziekzomer Gelderland - Literatuurfestival De Wintertuin - Manifestatie Fort Asperen - Festival Gelderse beeldende kunst (nieuw) - Festival Streekcultuur (nieuw) - Festival Amateurkunst (nieuw) - Overige festivals met een provinciale of grootregionale uitstraling, die een bijdrage leveren aan een divers en goed gespreid aanbod. 	€ 850.000,-	<i>Hiervoor dienen wij tevens een aanvraag in bij het Programmafonds Cultuurparticipatie. Aanvullende financiering vanuit het beleidsveld economie wordt beoordeeld in het kader van het Masterplan Vrijtijdseconomie (werktitel).</i>
Het succes van de Oost-Nederlandse festivals is groter dankzij een gezamenlijke PR&marketing (waaronder gezamenlijke festivalkalender).	€ 25.000,-	

De inwoners van **NOORDRIJN-WESTFALEN** zijn onze oosterburen. Culturele samenwerking draagt bij aan een goede verstandhouding.

€ 100.000,-

Beoogde resultaten	Budget	Opmerkingen
De duurzame culturele samenwerking tussen Gelderland en Noordrijn-Westfalen is dankzij projecten versterkt.	€ 100.000,-	Het betreft een budget voor eenmalige projecten. Hiervoor kan geen meerjarenaanvraag ingediend worden. Projecten worden beoordeeld op grond van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit, de manier waarop verschillende partners samenwerken en de kwaliteit van het benaderen van de gekozen doelgroep.

6. Financieel Overzicht

Jaarbudget 2009-2012

Totaal structureel beschikbaar	€ 10.580.812,-
Eenmalige impuls (totaal 6.000.000)	€ 1.500.000,-
Totaal beschikbaar per jaar	€ 12.080.812,-

Uitgaven 2009-2012

Naam	budget	Toelichting	PCP
1. ONDERSTEUNINGSINSTELLINGEN			
- KCG	€ 1.430.000,-	Exclusief GGC	
- Edu-Art	€ 3.100.000,-	Incl. Coörd. punten	Ja: € 200.000,-
- Gelders Erfgoed	€ 845.000,-	Incl. erfg. educ, excl. platform	
- steunfunctie BKV	€ 250.000,-		
2. REGIONAAL CULTUURBELEID			
- 6 regio's	€ 850.000,-	3 nieuwe regio's	Ja: € 250.000,-
3. INSTELLINGEN			
- podiuminstellingen	€ 1.600.000,-	Verdeling hangt af van beleid Rijk	
- erfgoed: AVAG Gelderland bibliotheek Gelre Tweestromenland Staringinstituut Kadastrale Atlas Erfgoedplatform	€ 91.000,- € 316.000,- € 6.000,- € 3.500,- € 50.000,- € 9.500,- € 20.000,-	Excl. streektaalconsulent	
- productiehuizen Theater Pop Literatuur	€ 220.000,- € 100.000,- € 50.000,-		
- film PM	€ 17.000,-		
4. SUBSIDIES EN PROJECTEN			
4.1 Subsidies			
- flexibel budget	€ 377.812,-		Ja: bedrag PM
- musea	€ 200.000,-		
- geschiedenis	€ 25.000,-		
- archieven	€ 25.000,-		
- kunstankopen	€ 80.000,-		

4. SUBSIDIES EN PROJECTEN (VERVOLG)

4.2 Projecten –Scheppen

- BKV voor wijken / doelgroepen	€ 100.000,-	Jongeren, gezinnen, wijken	Ja: € 100.000,-
- BKV projecten KOR	€ 50.000,-		
- Programmering kleine podia	€ 200.000,-	Uitvoering podiumplan	
- literaire prijs Gelderland	€ 20.000,-		

4.3 Projecten – Koesteren

- historisch onderzoek	€ 100.000,-		
- mijn gelderland.nl	€ 25.000,-	Exclusief budget Belvoir € 25.000	Ja: € 50.000,-
- ruimtelijke kwaliteit en erfgoed	€ 50.000,-	Publieksgerichte projecten samen met cultuurhistorie (budget Belvoir: 50.000)	Ja: € 100.000,-
- streekcultuur	€ 75.000,-		Ja: € 75.000,-
- streektaalconsulent	€ 25.000,-		
- provinciale kunstcollectie	€ 100.000,-		

4.4.1 Projecten - Beleven: algemeen

- erfgoededucatie	€ 80.000,-	Realisering Edu-Art en Gelders erfgo.	Ja: € 80.000,-
- bijzondere educatieve projecten	€ 100.000,-	Mediawijsheid, sport, etc.	Ja: € 100.000,-
- cultuurtoerisme	€ 50.000,-	Aanvulling op budget economie	
- jeugdtheaterscholen	€ 100.000,-		Ja: € 100.000,-
- servicepunten amateurkunst	€ 100.000,-		Ja: € 100.000,-
- Noordrijn-Westfalen	€ 100.000,-		
- projecten amateurs In wijken of kleine kernen Voor groepen die nu weinig deelnemen Voor talentontwikkeling Sectoroverstijgende projecten	€ 75.000,-	Het betreft een veelheid aan vernieuwende projecten gericht op de versterking van de sociale samenhang en de vernieuwing van de amateurkunst in zijn algemeenheid; matching MBK sociaal	Ja: € 75.000,-

4.4.2 Projecten – Beleven: festivals

PR&Marketing Oost-Nederland	€ 25.000,-		
- Internationale festivals: Modebiënnale Triënnale tuin- en landschapsarchitectuur Sonsbeek	€ 110.000,- PM PM	Ten laste van budget culturele infrastructuur – festivals Idem	
- provinciale / regionale festivals Int. Muzieksomer geld. De Wintertuin Fort Asperen Festival Gelderse beeldende kunst Festival streekcultuur Festival amateurkunst Overige festivals	€ 850.000,- Nieuw Nieuw Nieuw	Aanvullende financiering vanuit het beleidsveld economie wordt beoordeeld in het kader van het Masterplan Vrijtijdseconomie (werktitel)	Ja: € 200.000,-

5. ADVIES EN COMMUNICATIE

- advisering commissies	30.000,-		
- communicatie	50.000,-	Inclusief Lux-debatten	

TOTAAL

€ 12.080.812,-

Colofon:

Uitgave: Provincie Gelderland, afdeling Welzijn Zorg en Cultuur

Vormgeving: Tappan Communicatie, Den Haag

Fotografie: iStockphoto, Kunst en Cultuur Gelderland, Gelders Erfgoed, Nationaal Jeugd

Orkest, Streekarchivariaat Regio Achterhoek, Theatergroep Kwatta, Cultuur.Uit

Kaarten: Gelders Erfgoed, Provincie Gelderland

Druk: Provincie Gelderland